

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Makroekonomická analýza vybrané ekonomiky
(Jižní Korea)**

Bc. Roman Ni

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Roman Ni

Projektové řízení

Název práce

Makroekonomická analýza Korejské republiky

Název anglicky

Makroeconomic analysis of Republic of Korea

Cíle práce

Zkoumání ekonomiky na makroúrovni umožňuje studovat chování ekonomiky země jako celku z hlediska zajištění podmínek pro udržitelný ekonomický růst, plné využití zdrojů, minimalizaci inflace a rovnováhy platební bilance. Makroekonomický systém je výsledkem interakce mnoha jeho relativně nezávislých ekonomických subjektů a každá země má své charakteristické rysy vývoje a interakce v tomto systému. Předmětem této práce je ekonomika Korejské republiky, která se úspěšně vypořádala s následky války a kolapsu, prošla rychlým rozvojem v 20. století a nyní je považována za vysoce rozvinutou ekonomiku na světě. V roce 2020 však ekonomika země poprvé vstoupila do recese od roku 2003 a pokles HDP byl nejvyšší od roku 1998.

Hlavní cílem práce bude vymezit specifické rysy a zákonitosti fungování ekonomiky Korejské republiky na makroúrovni. Dílčím cílem práce bude identifikovat příčiny poklesu ekonomiky země v současné době a nastítnit vyhlídky její budoucího rozvoje.

Metodika

Práce bude obsahovat teoretické studium zákonitostí fungování moderní ekonomiky na makroúrovni. Dále pak také popis metod makroekonomické analýzy a popis metodiky sběru statistických dat vládními institucemi v Korejské republice.

Bude rovněž provedena analýza vývoje ekonomiky Korejské republiky ve vybraném období. V práci bude využita korelační a regresní analýza. Dále pak bude následovat diskuze o vyhlídkách a prognózách budoucího ekonomického rozvoje Korejské republiky. Závěrem bude provedeno testování hypotéz.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

ekonomika, HDP, hospodářství, Korejská republika, makroekonomická analýza, makroekonomika, prognóza ekonomiky

Doporučené zdroje informací

- EIU VIEWSWIRE. South Korea economy: Coronavirus raises recession worries in South Korea. EIU ViewsWire. New York: The Economist Intelligence Unit N.A., Inc., 2020.
- FRAMESWARI, Deby R., IKASARI, Novita & UMANTO. Financial Dependency and Macroeconomic Analysis of Banking and Insurance Companies in ASEAN-5 Countries. Development and Society. Seoul: Institute for Social Development and Policy Research, Seoul National University, 2017, 46(3), ss. 469-487. DOI: 10.21588/dns/2017.46.3.004
- HALTOM, R., LUBIK, T. A., MATTHES, C., & VERONA, F. Moving macroeconomic analysis beyond business cycles. Federal Reserve Bank of Richmond: Economic Brief. Richmond: Federal Reserve Bank of Richmond, 2019, 19(4), ss. 1-8. ISSN 2475-9546.
- HEO, Uk & ROEHRIG, Terence. South Korea's Rise: Economic Development, Power, and Foreign Relations. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 215 s. ISBN 978-1-107-69053-0.
- JUREČKA, Václav a kol. Makroekonomie. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2017. 368 s. ISBN 978-80-271-0251-8.
- ROJÍČEK, Marek a kol. Makroekonomická analýza – teorie a praxe. Praha: Grada Publishing a.s., 2016. 544 s. ISBN 978-80-271-9474-2.
- SCHNEIDEWIND, Dieter K. Economic Miracle Market South Korea. Springer Science + Business Media Singapore, 2016. 278 s. ISBN 978-981-10-0615-9.
- SOUKUP, A. *Mezinárodní ekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-392-6.
- SOUKUP, Jindřich a kol. Makroekonomie. 3., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press, 2018. 536 s. ISBN 978-80-726-1549-0.
- WILLIAMSON, Stephen D. Macroeconomics. 5. vydání. Moskva: Delo, 2018. 960 s. ISBN -5-7749-1279-7.
-

Předběžný termín obhajoby

2021/22 ZS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Alexandr Soukup, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 1. 3. 2021

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 3. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 11. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Makroekonomická analýza vybrané ekonomiky (Jižní Korea)" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne datum odevzdání

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu doc. Ing. Alexandru Soukupovi, CSc. za jeho odbornou pomoc a připomínky, které mi poskytl v rámci zpracování této práce.

Makroekonomická analýza vybrané ekonomiky (Jižní Korea)

Abstrakt

Předmětem výzkumu je ekonomika Jižní Koreje, která se úspěšně vypořádala s následky války a kolapsu, prošla rychlým rozvojem v 20. století a nyní je považována za vysoce rozvinutou ekonomiku na světě. V roce 2020 však ekonomika země poprvé vstoupila do recese od roku 2003 a pokles HDP byl nejvyšší od roku 1998. Hlavní cílem práce je vymezit specifické rysy a zákonitosti fungování ekonomiky Jižní Koreje na makroúrovni. Dílčím cílem práce je identifikovat příčiny poklesu ekonomiky země v současné době a nastínit vyhlídky její budoucího rozvoje. V práci jsou použity metody makroekonomické analýzy, korelační a regresní analýzy. Je testována hypotéza o závislosti vývoje HDP Jižní Koreje a objemu vývozu, a vytvořen odhad pro budoucí vývoj makroekonomických ukazatelů, závislých na exportu. Výsledky práce potvrzují domněnku, že příčiny poklesu ekonomiky spočívají v poklesu exportu komodit s vysokou přidanou hodnotou do největších partnerských zemí. Oživení světové ekonomiky a diverzifikace exportu může pomoci zemi vystoupit z krize. Kontrola inflace pomocí správné monetární politiky je další důležitý nástroj v tomto období. Současně se země musí zaměřit na přetrvávající problémy, které byly patrné ještě před koronavirovou krizí – zejména demografické problémy a s tím spojené problémy na trhu práce.

Klíčová slova: ekonomika, HDP, inflace, Jižní Korea, korelační analýza, makroekonomická analýza, makroekonomika, nezaměstnanost, prognóza, ukazatele, zahraniční obchod.

Makroeconomic analysis of the selected economy (South Korea)

Abstract

The subject of the research is the economy of South Korea, which has successfully settled with the war and collapse, underwent rapid development in the 20th century and is now considered the most developed economy in the world. In 2020, however, the country's economy entered a recession for the first time since 2003 and the decline in GDP was the highest since 1998. The main goal of this work is to define the specific features and patterns of functioning of South Korea's economy at the macro level. The partial goal of the thesis is to identify the causes of the decline in the country's economy at present and outline the prospects for its future development. Methods of macroeconomic analysis, correlation and regression analysis are used in this thesis. The hypothesis of the dependence of the development of South Korea's GDP and the volume of exports is tested, and an estimate for the future development of selected macroeconomic indicators is made. The results of the work confirm the assumption that the causes of the economic downturn lie in the decline in exports of high value-added commodities to the largest partner countries. The recovery of the world economy and the diversification of exports can help the country emerge from the crisis. Controlling inflation with the help of sound monetary policy is another important tool in this period. At the same time, the country needs to focus on the persistent problems that existed before the coronavirus crisis – in particular the demographic and related labor market problems.

Keywords: economy, GDP, inflation, South Korea, correlation analysis, macroeconomic analysis, macroeconomics, unemployment, forecast, indicators, foreign trade.

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce.....	11
2.2 Metodika.....	11
3 Teoretická východiska	13
3.1 Teoretický studium zákonitostí fungování ekonomiky na makroúrovni.....	13
3.1.1 Agregátní poptávka	13
3.1.2 Agregátní nabídka	14
3.1.3 Základní vztahy a model rovnováhy AD-AS	15
3.1.4 Vliv nabídky a poptávky na produkci	17
3.1.5 „Magický čtyřúhelník“ makroekonomie	18
3.2 Popis metod makroekonomické analýzy	19
3.2.1 Popis metodiky sběru statistických dat vládními institucemi v Jižní Koreji	19
3.2.2 Hrubý domácí produkt.....	20
3.2.3 Inflace	21
3.2.4 Nezaměstnanost	22
3.2.5 Phillipsová křivka	24
3.2.6 Zahraniční obchod.....	26
4 Vlastní práce	28
4.1 Jižní Korea – základní informace.....	28
4.2 Analýza ekonomiky Jižní Koreje	30
4.2.1 Období 1960-1989. Růst po korejské válce.....	30
4.2.2 Období 1990-2008. Asijská krize 1997-1998 a čeboly	32
4.2.3 Období 2009-2020. Ekonomika v době světové hospodářské krize a po ní	35
4.3 Míra inflace a úrokové sazby v Jižní Koreji.....	39
4.4 Demografická struktura a trh práce Jižní Koreje	41
4.5 Zahraniční obchod Jižní Koreje	43
4.5.1 Komoditní a teritoriální struktura zahraničního obchodu	45
4.5.2 Zahraniční investice	47
5 Výsledky a diskuse	50
5.1 Korelační a regresní analýza.....	50
5.2 Shrnutí – silné a slabé stránky ekonomiky Jižní Koreje	55
6 Závěr	58
7 Seznam použitých zdrojů	60

Seznam obrázků

Obrázek 1	Křivka agregátní poptávky	14
Obrázek 2	Krátkodobá a dlouhodobá křivka agregátní nabídky	15
Obrázek 3	Makroekonomická rovnováha	16
Obrázek 4	Schéma produkčního procesu	17
Obrázek 5	Ilustrace magického čtyřúhelníku, příklad ČR v roce 2011 a 2015.....	18
Obrázek 6	Struktura populace	23
Obrázek 7	Původní Phillipsova křivka.....	25
Obrázek 8	Krátkodobá a dlouhodobá Phillipsova křivka.....	25
Obrázek 9	Tempo růstu HDP Jižní Koreje (%), 1961-1989	31
Obrázek 10	Míra inflace (CPI) v %, Jižní Korea, 1960-1989	32
Obrázek 11	Tempo růstu HDP Jižní Koreje (%), 1990-2008	35
Obrázek 12	Tempo růstu HDP Jižní Koreje (%), 2009-2020	35
Obrázek 13	Vývoj HDP Jižní Koreje v běžných cenách (mld. USD), 2009-2020.....	36
Obrázek 14	HDP na obyvatele Jižní Koreje v běžných cenách (USD), 2009-2020.....	39
Obrázek 15	Míra inflace (CPI) v %, Jižní Korea, 2009-2020	40
Obrázek 16	Reálná úroková sazba v %, Jižní Korea, 2009-2020.....	40
Obrázek 17	Roční míra inflace (CPI) v %, Jižní Korea, 1.2020-9.2021.....	41
Obrázek 18	Míra nezaměstnanosti (podle MOP) v Jižní Koreji, 2009-2020	42
Obrázek 19	Podíl ekonomických sektorů na celkové zaměstnanosti Jižní Koreje, 2009-2019	43
Obrázek 20	Export a import Jižní Koreje, podíl na HDP (%), 2009-2020	44
Obrázek 21	Export a import Jižní Koreje (běžné ceny, mld. USD), 2009-2020.....	44
Obrázek 22	Export a import Jižní Koreje (tempo růstu, %), 2009-2020	45
Obrázek 23	Toky přímých zahraničních investic (PZI), podíl na HDP Jižní Koreje (%), 2009-2020.....	47
Obrázek 24	Bodový korelační graf pro znázornění závislosti mezi HDP Jižní Koreje a vývozem elektrických strojů a zařízení z Jižní Koreje do Číny v období 2009-2019	52
Obrázek 25	Bodový korelační graf pro znázornění závislosti mezi HDP Jižní Koreje a vývozem elektrických strojů a zařízení z Jižní Koreje do Spojených států v období 2009-2019.....	52
Obrázek 26	Bodový korelační graf pro znázornění závislosti mezi HDP Jižní Koreje a vývozem dopravních prostředků z Jižní Koreje do Číny v období 2009-2019	52

Obrázek 27 Bodový korelační graf pro znázornění závislosti mezi HDP Jižní Koreje a vývozem dopravních prostředků z Jižní Koreje do Spojených států v období 2009-2019 . 53

Seznam tabulek

Tabulka 1	Základní teritoriální informace o Jižní Koreji	28
Tabulka 2	Porovnání tempa růstu HDP Jižní Koreje s celosvětovým průměrem, průměrem EU a OECD v období 2008-2012	36
Tabulka 3	Diverzifikace jihokorejského vývozu – podíl nejvýznamnějších partnerů na vývozu, 1999 a 2009	38
Tabulka 4	Jihokorejský vývoz nejvýznamnější komodity – strojů a elektroniky, 1999 a 2009	38
Tabulka 5	Geografická a komoditní struktura zahraničního obchodu Jižní Koreje, 2009-2019	46
Tabulka 6	Tempo růstu HDP a vybraných ukazatelů exportu Jižní Koreje, 2008-2019...	51
Tabulka 7	Matice párových korelačních koeficientů	53
Tabulka 8	Regresní analýza závislosti tempa růstu HDP Jižní Koreje a objemu vývozu elektrických strojů a zařízení do USA.....	54
Tabulka 9	Odhad tempa růstu HDP za použití faktoru „tempo růstu exportu elektrických strojů a zařízení do USA“	55

Seznam použitých zkratk

AI	artificial intelligence (umělá inteligence)
ASEAN	Sdružení národů jihovýchodní Asie
ICT	informační a komunikační technologie
JK	Jižní Korea (Korejská republika)
MMF	Mezinárodní měnový fond
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
PZI	přímé zahraniční investice
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development (Konference OSN o obchodu a rozvoji)
WITS	World Integrated Trade Solution

1 Úvod

Ekonomická analýza, stejně jako každá jiná věda, má svou vlastní historii vývoje. Je neoddelitelně spjata se stavem ekonomiky konkrétní formace. Všechny probíhající změny byly důsledkem zlepšení ekonomických vztahů a rozvoje ekonomické vědy jako celku, jejíž historie sahá až do starověku. Ekonomická teorie byla rozpracována zejména v dílech W. Pettyho, D. Ricarda, A. Smithe, S. Sismondiho a dalších.

Výsledky komplexní analýzy ekonomiky země jsou nezbytné nejen pro tvorbu politik a rozhodování na nejvyšších úrovních řízení státu, ale jsou důležité také pro zhodnocení podmínek fungování podniků v dané ekonomice a rozvoj mezinárodního obchodu. Výsledky ekonomické analýzy se staly mimořádně nezbytnými pro dosažení maximálního efektu při řízení složitých ekonomických procesů, což odhaluje praktickou stránku ekonomické analýzy.

Zkoumání ekonomiky na makroúrovni umožňuje studovat chování ekonomiky země jako celku z hlediska zajištění podmínek pro udržitelný ekonomický růst, plné využití zdrojů, minimalizaci inflace a rovnováhy platební bilance. Makroekonomický systém je výsledkem interakce mnoha jeho relativně nezávislých ekonomických subjektů a každá země má své charakteristické rysy vývoje a interakce v tomto systému.

V této práci je pro analýzu vybrány jedná z nejrozvinutějších ekonomik světa – ekonomika Jižní Koreje. V roce 2020 byla 10. největší zemí podle velikosti HDP na světě (World Bank, 2021). Lze se domnívat, že analýza vývoje ekonomiky Jižní Koreje jasně ukáže, co je třeba udělat pro dosažení rychlého hospodářského růstu a co může právě tento růst zpomalit. Srovnání vývoje Jižní Koreje a Severní Koreje ukazuje, jak nedávno byla jedna země se společnou historií a kulturou rozdělena a jedna její část v ekonomice předčila druhou. K rozdělení Koreje došlo v roce 1945, ale další případy rozdělení jiných států se ve světě objevily mnohem později (např. Sovětský svaz, Česko-Slovensko, Jugoslávie). Jak se budou vyvíjet cesty jednotlivých států, je stále velmi aktuální a zajímavá otázka. Na zkoumání příkladu Jižní Koreje lze určit, jakými způsoby tato země dosáhla úspěchu. Tato práce jasně ukáže směry budoucího ekonomického rozvoje a stane se impulsem pro uznání faktu úspěšného rozvoje korejské ekonomiky.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Předmětem zkoumání této práce je ekonomika Jižní Koreje, která se úspěšně vypořádala s následky války a kolapsu, prošla rychlým rozvojem v 20. století a nyní je považována za vysoce rozvinutou ekonomiku na světě. V roce 2020 však ekonomika země poprvé vstoupila do recese od roku 2003 a pokles HDP byl nejvyšší od roku 1998.

Hlavní cílem práce bude vymezit specifické rysy a zákonitosti fungování ekonomiky Jižní Koreje na makroúrovni. Dílčím cílem práce bude identifikovat příčiny poklesu ekonomiky země v současné době a nastínit vyhlídky její budoucího rozvoje.

2.2 Metodika

Metodický postup práce se skládá z následujících kroků:

- teoretické studium zákonitostí fungování moderní ekonomiky na makroúrovni,
- popis metod makroekonomické analýzy,
- popis metodiky sběru statistických dat vládními institucemi v Jižní Koreji,
- analýza vývoje ekonomiky Jižní Koreje ve vybraném období,
- korelační a regresní analýza,
- diskuze o vyhlídkách a prognózách budoucího ekonomického rozvoje Jižní Koreje,
- testování hypotéz a závěr.

Analýza vývoje ekonomiky země bude provedená za použití základních metod analýzy časových řádů. Budou vypočítány hodnoty bazických a řetězových indexů, udělány závěry o dynamice vybraných makroekonomických ukazatelů (HDP, HDP na obyvatele, tempo růstu HDP, míra inflace (CPI), míra nezaměstnanosti, objem exportu a importu, objem zahraničních investic aj.). Pro zkoumání je vybráno období 10 let: 2009-2019 (resp. do roku 2020, pokud jsou dostupná data). Je provedena analýza komoditní a teritoriální struktury zahraničního obchodu země. Jsou vypočítány podíly jednotlivých komodit na celkovém exportu (a importu) země, podíly jednotlivých partnerských zemí ve struktuře exportu (a importu) země. Výpočet meziročního tempa růstu pomáhá sledovat dynamiku vývoje ukazatelů.

V rámci korelační analýzy bude zkoumána závislost vybraných faktorů na ekonomice země. Jedná se o zkoumání závislosti zejména mezi ukazateli tempa růstu HDP a tempa růstu vývozu vybraných komodit do klíčových partnerských zemí.

Pracovní hypotéza: mezi HDP země a objemem vývozu vybrané komodity do klíčové partnerské země existuje významná statistická závislost. Testovací kritérium – párový koeficient korelace. Hladina významnosti – 0,95.

V případě, že bude závislost proměnných silná (koeficient korelace bude více než 75 %), bude vybraný faktor použit pro následnou regresní analýzu. Bude vytvořena jednoduchá regresní rovnice, předpokládající lineární závislost, mají tvar:

$$y = b_1 + b_2 x$$

kde b_1 a b_2 – vypočtené koeficienty,

x a y – sledované proměnné.

Pomocí dosažení hypotetické hodnoty jedné z proměnných bude možné vytvořit odhad hodnoty druhé proměnné. Na základě výpočtu indexu determinace R_2 bude určena spolehlivost regresního modelu.

3 Teoretická východiska

Zkoumání národního hospodářství je možné provést z mikroekonomického a makroekonomického pohledů. Předmětem zkoumání mikroekonomie je chování ekonomických subjektů – zejména jednotlivců a firem. Makroekonomie se dívá na ekonomiku jako celek a pracuje s národohospodářskými ukazateli. Zaměřuje se na široké problémy, jako je růst výroby, počet nezaměstnaných, inflace, úrovně vývozu a dovozu atd. Zatímco mikroekonomie se zaměřuje na rozhodování, výdaje a výkony jednotlivců nebo jednotlivých podniků, makroekonomie se zaměřuje na agregované výdaje a spotřebu národa nebo regionu, částku ušetřenou a utracenou všemi domácnostmi, produktivitu pracovní síly v zemi, způsoby jednání vlády a centrální banky, stimulační celkovou ekonomiku atd. (Newstex Finance & Accounting, 2014). V této práci je pozornost věnována zejména makroekonomickému pohledu na ekonomiku země.

3.1 Teoretický studium zákonitostí fungování ekonomiky na makroúrovni

Na začátku této kapitoly jsou objasněny základní vztahy klíčových veličin – poptávky a nabídky, a pojem makroekonomické rovnováhy. V rámci ekonomické teorie je model agregátní poptávky a agregátní nabídky (model AD-AS) často chápán jako základní východisko pro pochopení fungování makroekonomického modelu. Definice vzájemných vztahů makroekonomických proměnných přijaté v modelu AD-AS se staly hlavními „axiomy“ moderní makroekonomické teorie, které jsou prezentovány jako ustanovení, která nevyžadují podrobný důkaz.

3.1.1 Agregátní poptávka

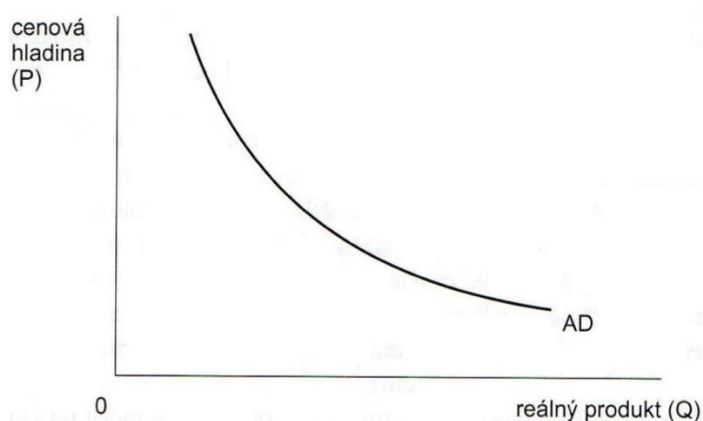
V ekonomické teorii se agregátní poptávkou (AD) rozumí celková poptávka všech makroekonomickými subjektů po všech výrobcích a službách v národní ekonomice (Holman, 2010, s. 249). Je tedy tvořena čtyřmi skupinami výdajů (Jurečka a kol., 2017, s. 64):

- výdaje domácností na spotřebu,
- výdaje firem na investice,
- výdaje vlády na nákup výrobků a služeb,
- čistý vývoz.

Množství všech poptávaných výrobků a služeb se označuje jako reálný produkt (Q).

Navzdory rozdílům v argumentaci, kterou používají zástupci různých ekonomických škol, a trendům v doložení tvaru křivky agregátní poptávky, drtivá většina vědců ji interpretuje jako klesající závislost na obecné cenové hladině (P) (viz obr. 1).

Obrázek 1 Křivka agregátní poptávky

Zdroj: Jurečka, 2017, s. 62

3.1.2 Agregátní nabídka

Agregovaná nabídka (AS) je celkové množství konečného zboží a služeb vyprodukovaných v ekonomice v peněžním vyjádření. Křivka AS ukazuje, kolik z agregované produkce mohou producenti nabídnout na trh při různých hodnotách obecné cenové hladiny v ekonomice.

Tvar křivky AS byl interpretován různými způsoby v klasické a keynesiánské ekonomice. Změny v hodnotě agregované nabídky pod vlivem stejného faktoru tedy nemusí být stejné, což je způsobeno tím, jaké období (krátké nebo dlouhé) je zohledněno. Klasický model pohlíží na ekonomiku z dlouhodobého hlediska (LRAS – dlouhodobá křivka agregátní nabídky). Dlouhodobé období je období, během kterého mají ceny zdrojů čas přizpůsobit se cenám komodit, aby byla v ekonomice zachována plná zaměstnanost.

Křivka LRAS (viz obr. 3.2) odráží produkční schopnosti země a je postavena na základě následujících podmínek:

- objem výroby je určen pouze počtem výrobních faktorů a dostupné technologie a není určen cenovou úrovní;
- změny výrobních a technologických faktorů probíhají pomalu;
- ekonomika funguje s plnou zaměstnaností výrobních faktorů, a proto se objem produkce rovná potenciálnímu produktu;

- ceny a nominální mzdy jsou flexibilní, jejich změny udržují rovnováhu na trzích.

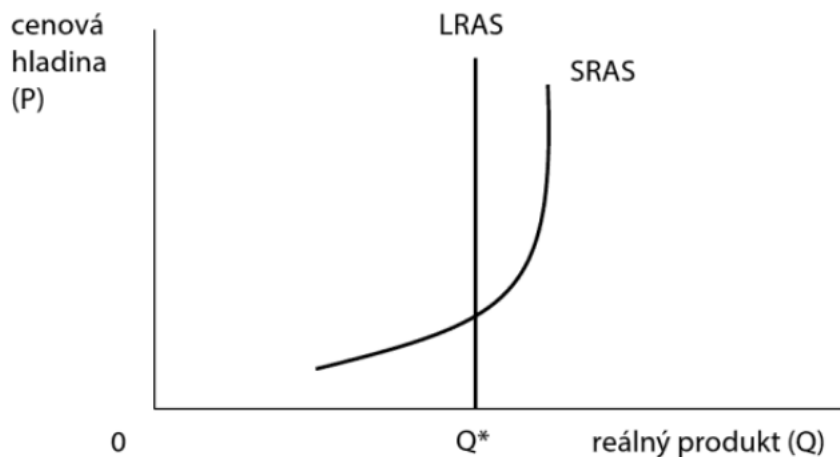
Za těchto podmínek je křivka AS vertikální a charakterizuje přirozenou (potenciální) úroveň objemu výroby.

Keynesiánský model popisuje ekonomiku v krátkém období a je založen na následujících předpokladech:

- nedostatečná zaměstnanost v ekonomice;
- ceny komodit a nominální mzdy jsou přísné.

Krátkodobá křivka agregátní nabídky (SRAS) má tvar, uvedený na obr. 2.

Obrázek 2 Krátkodobá a dlouhodobá křivka agregátní nabídky

SRAS – krátkodobá křivka agregátní nabídky

LRAS – dlouhodobá křivka agregátní nabídky

Zdroj: Jurečka, 2017, s. 71

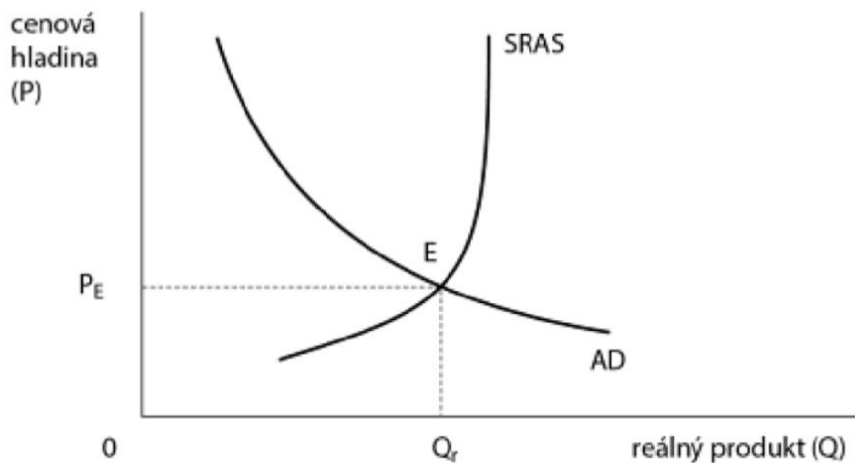
Charakter křivky AS je ovlivněn cenovými a necenovými faktory. Cenové faktory mění objem agregátní nabídky (pohyb podél křivky SRAS). Necenové faktory, například změny v technologii, cenách zdrojů, množství použitých zdrojů, zdanění firem, struktura trhu atd., vedou k posunu celé křivky LRAS.

3.1.3 Základní vztahy a model rovnováhy AD-AS

Makroekonomická rovnováha je stav v ekonomice, kdy se agregátní poptávka rovná agregátní nabídce. Tuto ekonomickou situaci zachycuje obr. 3, představuje průsečík křivek agregátní poptávky (AD) a agregátní nabídky (AS). Průsečík křivek nabídky a poptávky

ukazuje rovnovážnou cenovou hladinu a rovnovážný reálný produkt (Jurečka a kol., 2017, s. 4).

Obrázek 3 Makroekonomická rovnováha

SRAS – krátkodobá křivka agregátní nabídky

E – bod rovnováhy, průsečík křivky nabídky (SRAS) a křivky poptávky (AD)

Q_r – rovnovážný produkt

P_E – rovnovážná cena

Zdroj: Jurečka a kol., 2017, s. 4

Model AD-AS rozlišuje skutečný rovnovážný a nerovnovážný objemy reálného výstupu (produktu). Podle modelu AD-AS v tomto stavu makroekonomické rovnováhy neexistují žádné důvody pro změnu rovnovážného reálného objemu produkce, kromě těch, které určují posun nebo změnu polohy křivek agregátní poptávky a agregátní nabídky.

Například pokud je ekonomika napravo od rovnovážného bodu (E), znamená to, že reálný produkt Q je větší než rovnovážný produkt Q_r , což znamená, že spotřebitelé nakupují méně zboží než firmy uvádějí na trh. V tomto případě je menší než agregátní nabídka. Výrobky, které nebyly prodány, se stávají zásobami, které rostou. Nárůst zásob nutí podniky snižovat produkci a zaměstnanost a v konečném důsledku klesá HDP. Skutečný objem výroby rovnoměrně klesá na úroveň rovnováhy Q_r . Tím je dosaženo rovnováhy mezi agregátní poptávkou a agregovanou nabídkou.

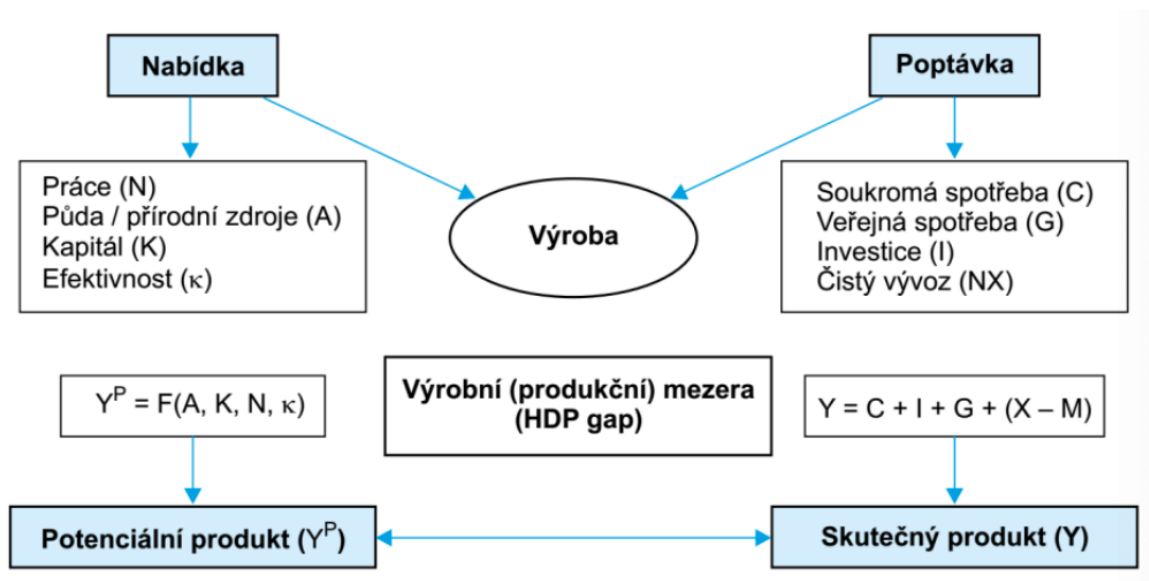
Pokud předpokládáme, že reálný produkt Q je menší než rovnovážný produkt Q_r , pak to bude znamenat, že firmy produkují méně, než jsou spotřebitelé ochotni koupit. To znamená, že agregátní poptávka je větší než agregátní nabídka. Zvýšené poptávce vyhovuje neplánované snižování zásob firem, což firmy motivuje k přijímání nových pracovníků a

zvyšování produkce. Výsledkem je, že HDP stabilně roste až k bodu rovnováhy Q_r a rovnováhy je opět dosaženo (Chinilina, 2013, s. 21).

3.1.4 Vliv nabídky a poptávky na produkci

Základní souvislosti produkčního procesu v ekonomice jsou zjednodušeně zachyceny pomocí obrázku 4.

Obrázek 4 Schéma produkčního procesu

Zdroj: Rojíček a kol., 2016, s. 120

Analýza výroby se provádí v návaznosti na výše uvedené komponenty – na straně poptávky (soukromá a veřejná spotřeba, investice, čistý vývoz) a na straně nabídky (výrobní faktory – práce, půda, kapitál, a efektivnost jejich využití). V krátkodobé (konjunkturální) analýze se věnuje větší pozornost změnám agregátní poptávky a její vlivu na změny HDP, ale v rámci dlouhodobé analýze trendů se dává pozor především na hlavní výrobní zdroje (tj. stranu nabídky) (Rojíček a kol., 2016, s. 120).

Výroba je ovlivňována jak faktory na straně poptávky, tak i faktory na straně nabídky. Růstové (výrobní) faktory podmiňují růst potenciálního produktu – tedy maximální produkční kapacitu ekonomiky, zatímco takové síly jako spotřeba domácností, veřejná spotřeba, investice, vytváří tak efektivní poptávku, která umožňuje realizaci nabídky (Rojíček a kol., 2016, s. 120).

Jméno francouzského ekonoma Léona Walrasa je obvykle spojováno s dalším vývojem a rozšířením obecné teorie rovnováhy na konci 19. století. Walras aplikoval obecnou rovnovážnou teorii na multi-tržní prostředí zavedením třetího faktoru – ceny.

Walrasovy příspěvky k teorii obecné rovnováhy pomohly ekonomice vyvinout se ve studii, která zahrnuje matematickou analýzu (Staff, 2020).

3.1.5 „Magický čtyřúhelník“ makroekonomie

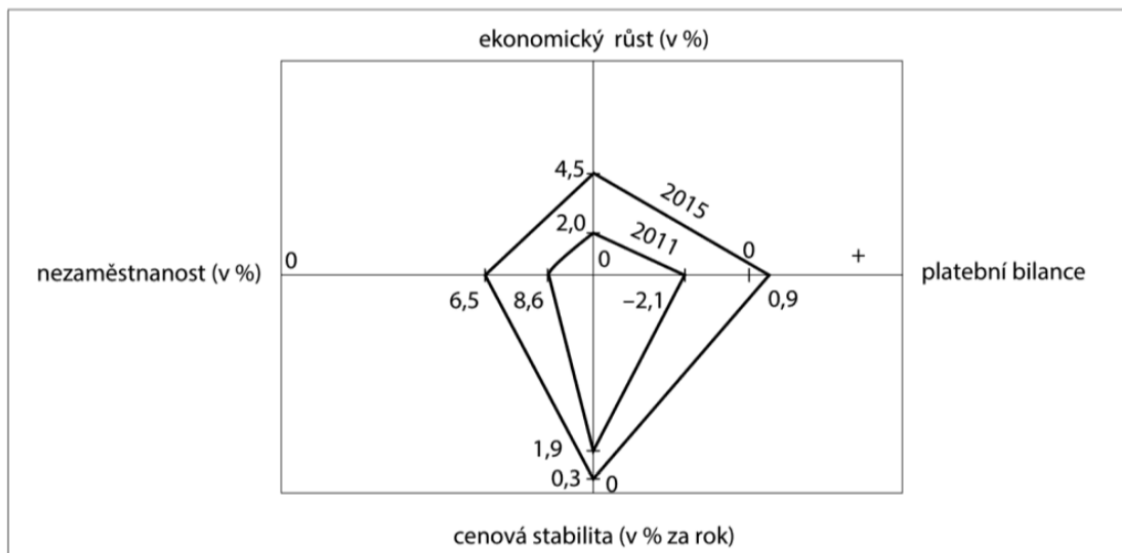
Pro účely hodnocení ekonomického vývoje státu je vhodné zohlednit čtyři základní kritéria, která tvoří tzv. magický čtyřúhelník makroekonomie (Jurečka a kol., 2017, s. 355):

- ekonomický růst,
- platební bilance (podíl Salda obchodní bilance na vytvořeném HDP),
- cenová stabilita,
- nezaměstnanost.

Termín „magický čtyřúhelník“, který poprvé zavedli němečtí ekonomové H. Seidel a R. Temmen, je název strukturálně-logického schématu, které zahrnuje čtyři hlavní pilíře, čtyři hlavní cíle veškeré státní regulace, které charakterizují současnou ekonomickou situaci v zemi (Bannikov, 2018, s. 517).

Podoba čtyřúhelníku (viz obr. 5) vypovídá o míře úspěšnost stabilizační hospodářské politiky země. Čím větší je plocha čtyřúhelníku, tím lépe je hodnocena hospodářská politika (tím byla účinnější).

Obrázek 5 Ilustrace magického čtyřúhelníku, příklad ČR v roce 2011 a 2015

Zdroj: Jurečka a kol., 2017, s. 355

Jedná se o systém, který spojuje čtyři výše uvedené makroekonomické faktory, které charakterizují stav ekonomiky. Když jsou svázáni do „čtyřúhelníku“, jsou, jako by pod vlivem magie nebo nějakého magnetismu, navzájem přímo nebo nepřímě spojeni. Změna

polohy kteréhokoli z nich se tak či onak projeví změnou polohy dalších faktorů, uvedených ve schématu. Pro účely pochopení významu a závislostí faktorů „čtyřúhelníku“, je třeba uvažovat o každém z nich zvlášť.

Udržitelný ekonomický růst je zárukou stabilního růstu reálných příjmů občanů, což zase do značné míry (ale ne úplně) určuje kvalitu jejich života (Grekov, 2009, s. 36). Je však třeba zmínit, že dosažení maximálního tempa ekonomického růstu není konečným cílem, o který se vždy usiluje. Je také možné přijít do situace, kdy při mírném ekonomickém růstu vzroste zaměstnanost, sníží se chudoba atd. A v takové situaci bude nejvýhodnější cíl – udržení mírného růstu. Lze tedy říci, že ekonomický růst je jedním z prostředků, kterými dochází k harmonizaci ekonomiky státu (Bannikov, 2018, s. 519).

3.2 Popis metod makroekonomické analýzy

V oblasti makroekonomické analýzy je důležité získat co nejvíce relevantních informací a následně je vyhodnotit a vhodně interpretovat. Pomocí soustavy různých makroekonomických ukazatelů je možné poskytnout účelový pohled na vybranou ekonomiku.

Ekonomický ukazatel je časová řada sama o sobě nebo ve spojení s jinou časovou řadou, která pomáhá interpretovat pohyby související s ekonomikou jako celkem nebo s její částí (Eurostat, 2014). Ekonomické ukazatele umožňují analýzu ekonomické výkonnosti a předpovědi budoucí výkonnosti. Některé příklady ukazatelů jsou: hrubý domácí produkt (HDP), míra nezaměstnanosti, index spotřebitelských cen (CPI), průmyslová výroba.

3.2.1 Popis metodiky sběru statistických dat vládními institucemi v Jižní Koreji

Hlavním zdrojem získávání informací pro hodnocení vybraných makroekonomických veličin je systém národních účtu.

Národní účty, někdy nazývané makroekonomické účty, jsou statistiky zaměřené na strukturu a vývoj ekonomik; popisují a analyzují dostupným a spolehlivým způsobem různé ekonomické interakce (Eurostat, 2017). Národní účty slouží k následujícím účelům (Spěváček, 2015):

- monitorování chování ekonomiky,
- makroekonomická analýza,
- tvorba hospodářské politiky,
- mezinárodní komparace,

- makroekonomické modelování.

Národní účty používají rozdělení podle institucionálních sektorů a dílčích sektorů (subsektorů). České institucionální sektory, které tvoří národní hospodářství, zahrnují: nefinanční podniky, finanční instituce, vládní instituce, domácnosti a neziskové instituce sloužící domácnostem (ČSÚ, n/d).

Ekonomickou statistiku v Jižní Koreji poskytuje Korejská statistická informační služba KOSIS (Korean Statistical Information Service). Národní účty v KOSIS se skládají z následujících částí (KOSIS, 2020):

- hlavní ukazatele národních účtů (roční – pro období 1953-2019, čtvrtletní – pro období 1960-3Q 2020),
- deflátor HDP a HDP podle ekonomických činností a výdajů,
- konsolidované účty,
- produkce, příjmy a kapitálové příjmy podle institucionálních sektorů,
- příspěvky k růstu reálného HDP,
- tvorba hrubého kapitálu,
- výdaje na konečnou spotřebu,
- účty vládních institucí a veřejného sektoru,
- hrubé úspory a hrubé investice,
- informační a komunikační technologie.

Službu KOSIS poskytuje organizace Kostat – je to ústřední vládní organizace pro statistiku, která klade za cíl podněcovat služby celkového plánování a koordinace národních statistik, vytváření statistických standardů, tvorbu a distribuci různých ekonomických a sociálních statistik, zpracování a správu statistických informací a poskytování různých statistik (Kostat, 2020).

3.2.2 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP) je základním ukazatelem, sledovaným v makroekonomii.

Podle Světové banky (World Bank, 2021) je ukazatel HDP definován následovně: HDP (angl. GDP) je součet hrubé přidané hodnoty všech rezidentských výrobců v ekonomice plus daně z produktů a minus veškeré dotace nezahrnuté v hodnotě produktů. Vypočítává se bez provádění srážek za odpisy vyrobených aktiv nebo za vyčerpání a

znehodnocení přírodních zdrojů. Jedná se o produkční metodu výpočtu HDP, kterou lze vyjádřit vzorcem (ČSÚ, 2021):

$$HDP = \text{Produkce} - \text{Mezispotřeba} + \text{Daně z produktů} - \text{Dotace na produkty} \quad (1)$$

Existují také další metody výpočtu HDP, které přináší stejný výsledek i když používají jiná vstupní data.

Výdajová metoda používá součet výdajů rezidenčních subjektů na konečnou spotřebu, tvorby hrubého kapitálu a salda zahraničního obchodu (ČSÚ, 2021):

$$HDP = \text{Výdaje na konečnou spotřebu} + \text{Tvorba hrubého kapitálu} - \text{Vývoz výrobků a služeb} + \text{Dovoz výrobků a služeb} \quad (2)$$

Důchodová metoda spočívá v sečtení důchodů, které vznikly v daném roce v dané ekonomice (Holman, 2010, s. 27). Vzorec pro výpočet lze vyjádřit následovně (ČSÚ, 2021):

$$HDP = \text{Náhrady zaměstnancům} + \text{Daně z výroby a z dovozu} - \text{Dotace} + \text{Čistý provozní přebytek} + \text{Čistý smíšený důchod} + \text{Spotřeba fixního kapitálu} \quad (3)$$

Údaje o HDP jednotlivých zemích jsou dostupné v databázi Světové banky v aktuální národní měně a v amerických dolarech. Dolarová čísla HDP se přepočítávají z domácích měn pomocí oficiálních jednoletých směnných kurzů za jeden rok (World Bank, 2021).

Nominální HDP (neboli HDP v běžných cenách) je vždy vyjadřován v tržních (kupních cenách). Pokud je eliminována změna cen je používán reálný HDP, který je vyjadřován ve stálých cenách určitého roku (ve statistice Světové banky – roku 2010) (Soukup a kol., 2018, s. 24).

Vydělením nominálního HDP reálným HDP lze získat tzv. deflátor HDP, který lze využít k zachycení vývoje cenové hladiny (Soukup a kol., 2018, s. 24). Deflátor HDP je tedy jedním z cenových indexů, používaných při měření inflace (viz dále kapitola 3.2.3 Inflace).

Ukazatel tempo růstu HDP (angl. GDP growth), který uvádí Světová banka je roční procentní tempo růstu ukazatele v běžných cenách na základě konstantní místní měny.

HDP na obyvatele (angl. GDP per capita) je hrubý domácí produkt dělený průměrným počtem obyvatel v daném roce (World Bank, 2021).

3.2.3 Inflace

Míra inflace vyjadřuje růst cenové hladiny v ekonomice. Pokud roste cenová hladina, současně se zvyšuje množství peněz v ekonomice a klesá kupní síla peněžní jednotky. To znamená, že dochází ke znehodnocení peněz – klesá množství zboží a služeb, které lze za

danou peněžní jednotku koupit. Existují různé způsoby měření míry inflace: pomocí indexu spotřebitelských cen, indexu cen výrobků nebo deflátoru HDP.

Inflace měřená pomocí indexu spotřebitelských cen (CPI, consumer price index) odráží roční procentní změnu nákladů průměrného spotřebitele na pořízení spotřebního koše. Tyto náklady mohou být fixovány v určitých intervalech, například za rok (World Bank, 2021).

Obecně se pro výpočet používá Laspeyresův vzorec, který vyjadřuje relativní změnu ceny při objemu produkce odpovídající základnímu období (Budíková, 2004, s. 6):

$$P_t = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{p_t^i}{p_0^i} \cdot p_0^i \cdot q_0^i}{\sum_{i=1}^n p_0^i \cdot q_0^i} \cdot 100 \quad (4)$$

kde p_i – cena i -tého zboží základního (0) a běžného období (t),

Q – množství i -tého zboží v základním období (0).

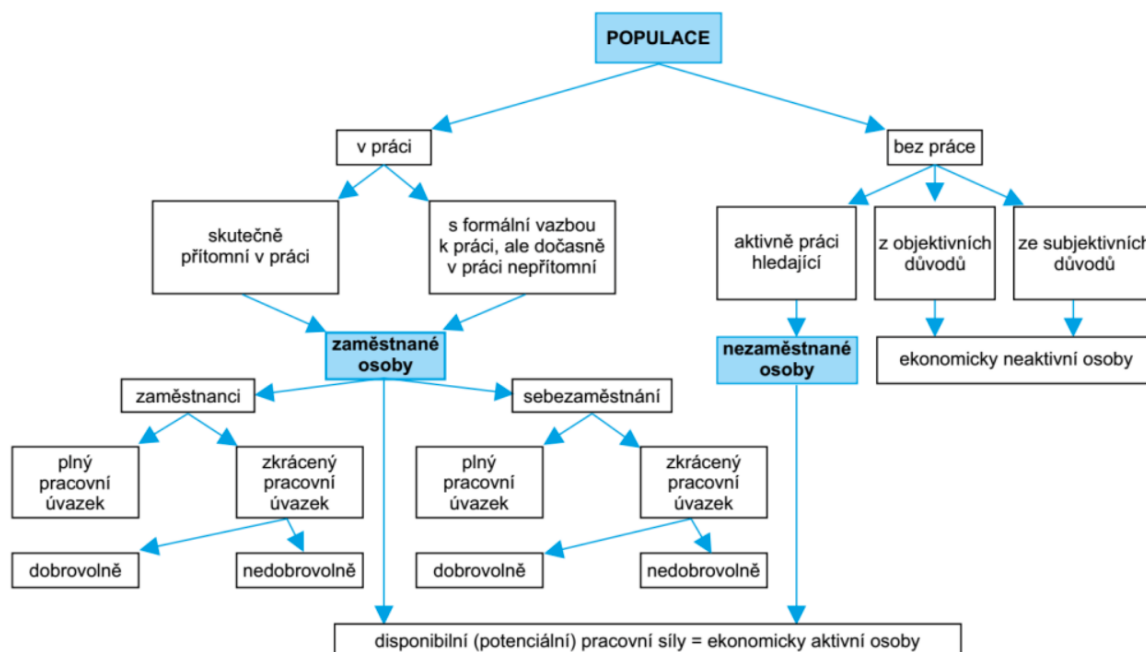
Index cen výrobců (PPI) vyjadřuje změny cen výrobců v sektoru průmyslu, zemědělství, stavebních prací. Index PPI, stejně jako index CPI, pracuje s fixními vahami. Změny indexu PPI poukazují na budoucí změny indexu CPI. Nevýhodou využití PPI je nemožnost jeho mezinárodního srovnání, protože struktura PPI se liší mezi jednotlivými zeměmi, podobně jako struktura průmyslových odvětví (Kurzy.cz, 2021).

3.2.4 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je jedním z klíčových ukazatelů trhu práce. Míra nezaměstnanosti je užitečným měřítkem nedostatečného využití nabídky práce. Odráží neschopnost ekonomiky vytvářet pracovní místa pro ty osoby, které chtějí pracovat, ale nedělají to, přestože jsou k dispozici pro zaměstnání a aktivně práci hledají. Je tedy chápána jako ukazatel efektivnosti ekonomiky absorbovat svou pracovní sílu a výkonnosti trhu práce. (ILO, 2021).

Vývoj nezaměstnanosti souvisí se stavem a vývojem struktury obyvatelstva země. Důležitý je podíl a vývoj počtu obyvatel pracovního věku – zpravidla 15 let je spodní hranici věku (Rojíček a kol., 2016, s. 223). Tato populace je pak členěna na ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (disponibilní nebo potenciální pracovní síla) je tvořeno zaměstnanými a nezaměstnanými osobami. Struktura populace, zobrazena na Obrázku 6, pomáhá rozdělit lidí podle vztahu k trhu práce.

Obrázek 6 Struktura populace

Zdroj: Rojíček a kol., 2016, s. 223

Podle metodiky Mezinárodní organizace práce (MOP, angl. ILO) se míra nezaměstnanost vypočítá jako procento počtu nezaměstnaných osob z celkového počtu osob v pracovní síle (ILO, 2021).

Mezi nezaměstnané patří všechny osoby v produktivním věku, které byly (ILO, 2021):

- v referenčním období bez práce, tj. nebyly v placeném zaměstnání ani samostatně výdělečně činné;
- v současné době k dispozici pro práci, tj. byli během referenčního období k dispozici pro placené zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost; a
- hledají práce, tj. podnikají konkrétní kroky v určitém nedávném období k hledání placeného zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti.

Míru nezaměstnanosti lze vyjádřit pomocí vzorce (ILO, 2021):

$$\begin{aligned}
 \text{Míra nezaměstnanosti} &= \frac{\text{Nezaměstnané osoby}}{\text{Pracovní síla}} \times 100 = \\
 &= \frac{\text{Nezaměstnané osoby}}{\text{Zaměstnané osoby} + \text{nezaměstnané osoby}} \times 100 \quad (5)
 \end{aligned}$$

Celková míra nezaměstnanosti v zemi je široce používaným měřítkem nabídky nevyužitých pracovních sil. Pokud je zaměstnanost brána jako žádoucí situace pro lidi na trhu práce, je nezaměstnanost jednoznačně nežádoucí situací. K zajištění přizpůsobení se

ekonomickým výkyvům však může být nezbytná určitá krátkodobá nezaměstnanost. Míra nezaměstnanosti podle konkrétních skupin, definovaných podle věku, pohlaví, povolání nebo odvětví, je rovněž užitečná při identifikaci skupin pracovníků a odvětví, která jsou nejvíce ohrožena nezaměstnaností (ILO, 2021).

Zatímco míru nezaměstnanosti lze považovat za nejinformativnější ukazatel trhu práce, který odráží obecnou výkonnost trhu práce a ekonomiky jako celku, neměla by být vykládána jako měřítko ekonomických potíží nebo blahobytu. Pokud vycházíme z mezinárodně doporučených standardů, míra nezaměstnanosti jednoduše odráží podíl pracovní síly, která nemá práci, ale je dostupná a aktivně práci hledá. Neříká nic o ekonomických zdrojích nezaměstnaných pracovníků nebo jejich rodinných příslušníků. Jeho použití by se proto mělo omezit na to, aby sloužilo jako měření využití práce a indikace neúspěchu při hledání práce. K vyhodnocení ekonomických potíží by byla zapotřebí další opatření, včetně ukazatelů souvisejících s příjmy (ILO, 2021).

3.2.5 Phillipsová křivka

Názory ekonomů na inflaci a nezaměstnanost byly ovlivněny článkem A. Phillipse v roce 1958, který zkoumal závislost míry nezaměstnanosti a míry růstu nominálních mezd ve Spojeném království. Výsledkem analýzy těchto ukazatelů za více než stoleté období (1861-1957) byla křivka, která ukazuje inverzní vztah mezi mzdovou inflací a mírou nezaměstnanosti (Holman, 2011, s. 541) – viz Obrázek 6. Tento vztah lze vysvětlit tím, že nízká nezaměstnanost znamená pro firmy obtížnější vyhledávání nových pracovníků. Zaměstnavatelé proto získávají (nebo udržují) pracovníky vyššími mzdami. Tuto křivku lze zapsat jako vztah změny mzdových sazeb a míry nezaměstnanosti (Rojíček a kol., 2016, s. 237):

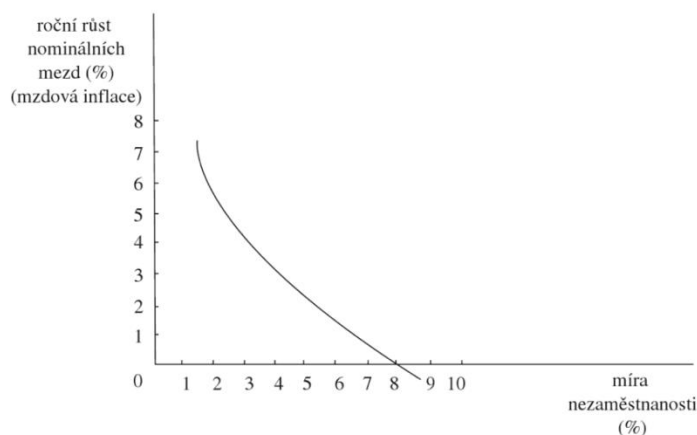
$$\Delta w_t = -\varepsilon \times \Delta u_t, \quad (6)$$

kde ε – koeficient citlivosti mzdových sazeb na změny míry nezaměstnanosti,

Δw_t – změna nominálních mzdových sazeb,

Δu_t – změna míry nezaměstnanosti.

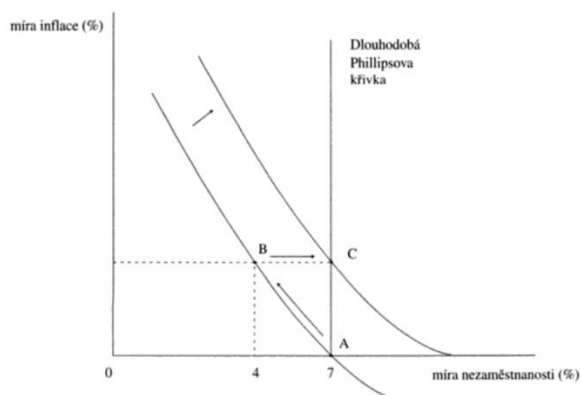
Obrázek 7 Původní Phillipsova křivka

Zdroj: Holman, 2011, s. 541

Na konci 60. let 20 století byla M. Friedmanem a E. Phelpssem vytvořena nová verze Phillipsove křivky, rozšířená o inflační očekávání (Rojíček a kol., 2016, s. 237). V ekonomice se objevila slumface – růst inflace byl doprovázen růstem nezaměstnanosti, což bylo v rozporu s původním předpokladem Phillipse (Vystavělová, 2005, s. 122). Friedman a Phelps došli k závěru, že inverzní vztah mezi inflací a nezaměstnaností existuje jen v krátkém období, ale v dlouhém období je Phillipsova křivka vertikální (viz Obrázek 7): „v dlouhém období subjekty přizpůsobí svá očekávání, vytvoří správná očekávání a PC bude vertikála na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti.“ (Vystavělová, 2005, s. 122). Přirozená míra nezaměstnanosti je závislá na nedokonalostech na pracovních trzích, způsobených například aktivitou odborů nebo vládní politikou (sociální dávky, zákon o minimálních mzdách) (Holman, 2005, s. 430).

Obrázek 8 Krátkodobá a dlouhodobá Phillipsova křivka

Zdroj: Holman, 2005, s. 429

Phillipsove křivce je věnována poměrně velká pozornost v moderní literatuře. Phillipsova křivka je dobře přijata keynesiánci, protože vysvětluje fungování kospodářské

politiky z hlediska adaptování nominálních mezd a nezaměstnanosti (Buryan, Sankot, Musiyenko, 2016, s. 170). Mavroedisis a kol. (2014) například poskytují přehled různých způsobů, jak zahrnout inflační očekávání do empirických modelů. Kotlán (2002, s. 48) uvádí názor, že Phillipsova křivka není jednodušou teorií, vysvětlující vztah mezi inflací a nezaměstnaností, ale je spíše prostředkem pro vysvětlení různých ekonomických teorií.

3.2.6 Zahraniční obchod

Obchod lze definovat jako „*reálné a finanční hospodářské transakce vztahující se ke směně zboží a služeb.*“ (Štěrbová a kol., 2013, s. 13). Existují různé přístupy ke členění obchodů. Pro potřeby této práce je důležité členění obchodu podle národních hranic: na vnitřní (domácí), zahraniční a mezinárodní (Štěrbová a kol., 2013, s. 15).

Výměna zboží nebo služeb mezi různými národy je praxe, pravděpodobně stará jako lidská historie. Mezinárodní obchod však konkrétně odkazuje na směnu mezi příslušníky různých národů a vysvětlení takového obchodu začínají teprve se vzestupem moderního národního státu na konci středověku. Když političtí myslitelé a filozofové začali zkoumat povahu a funkci národa, stal se obchod s jinými zeměmi zvláštním tématem jejich zkoumání (Bertrand a kol., 2020).

V moderní ekonomické literatuře je zahraniční obchod definován jako „*obchod jedné národní ekonomiky se svým okolím, tj. s jednou či více jinými národními ekonomikami, příp. také jako obchod státu s jinými státy, shodují-li se jejich hranice s hranicemi ekonomik.*“ (Štěrbová a kol., 2013, s. 15). Při vymezení zahraničního obchodu je důležité pochopit to, že existují dva přístupy k jeho vysvětlení (pojetí zahraničního obchodu):

- přeshraniční pojetí,
- národní koncept nebo koncept změny vlastnictví.

Tradiční formy zahraničního obchodu zahrnují export (vývoz) a import (dovoz), a také reexport a reimport (Štěrbová a kol., 2013, s. 16-17).

Vývoz zboží a služeb představuje hodnotu veškerého zboží a dalších tržních služeb poskytovaných vybranou ekonomikou zbytku světa. Dovoz zboží a služeb představuje hodnotu zboží a dalších tržních služeb přijatých ekonomikou od zbytku světa. Zahrnují hodnotu zboží, dopravy, pojištění, dopravy, cestování, licenčních poplatků a dalších služeb, jako jsou komunikační, stavební, finanční, informační, obchodní, osobní a vládní služby. Nezahrnují náhrady zaměstnancům, důchody z investic a transferové platby (World Bank, 2021).

Důležitý ukazatel, který je vhodné sledovat v rámci analýzy zahraničního obchodu země, je otevřenost ekonomiky. Tento ukazatel vyjadřuje, jak důležitý je zahraniční obchod pro danou zemi. Pokud je podíl exportu zboží a služeb na HDP země vysoký, lze tvrdit, že je zahraniční obchod důležitým prostředkem k dosažení ekonomického růstu (Kunešová, 2006, s. 72-73).

Další důležitý ukazatel je podíl jednotlivých zemí na světovém obchodu – exportu a importu, který vyjadřuje míru zapojení země do světového trhu (Kunešová, 2006, s. 73).

V rámci analýzy zahraničního obchodu vybrané země je vhodné prozkoumat jeho komoditní a teritoriální strukturu a také míru koncentrace / diverzifikace importu a exportu. Komoditní struktura vyjadřuje základní představu o charakteru obchodní výměny (Spěvák, Žďárek a kol., 2016, s. 467). Existují různé klasifikace zboží, používané ve statistikách zahraničního obchodu (např. SITC, CPA). V rámci teritoriální struktury zahraničního obchodu jsou zkoumány obchodní vztahy země s jednotlivými partnerskými zeměmi.

4 Vlastní práce

Tato část práce je věnována analýze ekonomiky Jižní Koreje za použití vybraných makroekonomických ukazatelů (HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti, export a import atd.). Je nastíněn vývoj ekonomiky v 20. století s cílem zjistit východiska moderní ekonomické situace a předpoklady rozvoje země. Největší pozornost je věnována analýze ekonomiky ve vybraném desetiletém období 2009-2019. Podle dostupných dat je zhodnocen vývoj ekonomiky v poslední době a současný stav ekonomiky.

4.1 Jižní Korea – základní informace

Jižní Korea (Korejská republika, dál se v práci používá zkratka „JK“) je země, která se nachází v jižní části Korejského poloostrova ve východní Asii a zaujímá cca 45 % rozlohy poloostrova (Lee, 2021). Jediným sousedem JK se společnou pozemní hranicí je Severní Korea. Na východe je JK omývána Východním mořem (Japonským mořem), na jihu – Východočínským mořem, na západě – Žlutým mořem, na jihovýchodě je země oddělena od japonského ostrova Tsushima korejským průlivem.

Základní informace o Jižní Koreji jsou uvedeny v tabulce 1.

Tabulka 1 Základní teritoriální informace o Jižní Koreji

Oficiální název	Korejská republika (Jižní Korea), korejsky Tehan minguk
Hlavní město	Soul (25 mil. obyvatel)
Další velká města	Pusan (4 mil. obyvatel), Inčchon (2,6 mil. obyvatel)
Rozloha	100,4 tis. km ² (2018)
Počet obyvatel	51,78 mil. osob (2020)
Hustota zalidnění	529,2 osob / km ²
Státní systém	demokratická republika, prezidentský systém
Hlava státu	Moon Jae-in
Hlava vlády	Chung Sye-kyun
Měna	korejský won (KRW); 1 KRW = 0,0185 CZK

Zdroj: vlastní zpracování na základě CzechTrade, 2021; World Bank, 2021; Kurzy.cz, 2021; CK Livingstone, s.r.o., 2021

Administrativní rozdělení země vymezuje 8 provincií, jednu zvláštní samosprávnou provincii, 6 metropolitních měst, jedno speciální město a jedno speciální samosprávné město. Počet obyvatel JK je necelých 52 milionů obyvatel a hustota zalidnění je velmi

vysoká: 529,2 osob / km², což je téměř 10krát více než celosvětový průměr (58 lidí / km² podle údajů World Bank (2021)).

Značný nárůst obyvatel v JK byl zaznamenán ve druhé polovině 20. století. Pro porovnání bylo v zemi pouze 19,2 milionů obyvatel v roce 1950 (World Bank, 2021). V oblasti hlavního města Soulu bydlí v současné době asi 25 milionů lidí, zhruba polovina obyvatelstva celé země (52,78 mil. osob s v roce 2020 (World Bank, 2021)).

Historie korejského národa začala v Mandžusku a na Korejském poloostrově, když se tam lidé začali usazovat před 700 000 lety. V JK se nachází ruiny měst spojených s paleolitickým věkem, kdy lidé vyráběli kamenné nástroje a nástroje ze zvířecích rohů (např. ruiny Komun Moru, Pyeongannam-do, Jeongok-ri aj.). První obyvatelé poloostrova přežili lovem zvířat a sběrem jedlých rostlin ve skupinách (Department Global Communication and Contents Division, nedatováno).

Na konci 2. století před našim letopočtem vznikla na území korejského poloostrova malá království, která se mezi sebou válčila. V období dynastie Korjo došlo k rozvoji zákonů, šátního systému a kultury. V roce 1388 vznikla dynastie Čoson, která je známa četnými reformy a zavedením korejské abecedy, která je používána dodnes. Japonské invaze a útoky Madžůů značně postížily rozvoj kárlovství. Následní století se vyznačily pomalou obnovou rozvoje. Na přelomu 19. a 20. století bylo po čínsko-japonské válce založeno Korejské císařství. Japonsko upevnilo své pozice v Soulu (dnešním hlavním městě JK) a zahájilo válku s Ruskem v roce 1904. Korejci se postupně začali projevovat pokračující japonské invazi odpor (Redakce Aktuálně.cz, 2016).

Vztahy na korejském poloostrovu jsou charakteristické značným napětím, jehož kořeny leží v době rozdělení Koreje v roce 1945 po porážce Japonska ve druhé světové válce. Vojenské a politické rozpory mezi státy s odlišnými sociálně-politickými systémy vedly v roce 1950 k válce. Na jaře 1953 se ukázalo, že cena vítězství bude příliš vysoká pro obě strany. 27. července 1953 byla v Panmunjomu uzavřena dohoda o příměří, podle které byly Severní a Jižní Korea rozděleny linií a na jejímž obou stranách je demilitarizovaná zóna (DMZ) o celkové šířce čtyři kilometry (RIA, 2020).

Jižní Korea neustále usilovala o uvolnění napětí na Korejském poloostrově a otevřela novou cestu k míru. Během historického summitu v roce 2018 se prezident JK Moon Jae-in a předseda Severní Koreje Kim Čong-un dohodli na zřízení trvalého a pevného mírového režimu na Korejském poloostrově podpisem Panmunjeomské deklarace za mír, prosperitu a

sjednocení Korejského poloostrova (Department Global Communication and Contents Division, nedatováno).

Jižní Korea, relativně malá země zaznamenává od roku 2009 stabilní ekonomický růst a v roce 2020 byla 10. největší zemí podle velikosti HDP na světě (1,63 bilionu USD, podle posledního hodnocení Světové banky (World Bank, 2021). V následující kapitole je vhodné stručně nastínit historii ekonomického vzestupu JK.

4.2 Analýza ekonomiky Jižní Koreje

Před druhou světovou válkou byla Korea jednou z nejchudších zemí světa s převážně zemědělskou ekonomikou. Poválečná devastace a korejská válka nepříspěly k udržitelnému rozvoji ekonomiky země. Národní hospodářství země bylo v úpadku, příjmy obyvatel byly velmi nízké.

Po rozdělení Koreje na dvě části (Jižní Korea a KLTR – Severní Korea) byly dlouhodobé vazby mezi agrárním Jihem a průmyslovým Severem zničeny. Jižní Korea ztratila taková odvětví, jako je hutnictví, chemie, cement. Na jihu byl soustředěn hlavně lehký a potravinářský průmysl (Vajnštejn, Gulis, 2018, s. 53).

Korejská válka (1950-1954) podlomila ekonomiku země. Po skončení války spojenci Jihu za pomoci vlády vypracovali plán na pomoc jihokorejskému hospodářství. Spojené státy poskytly v letech 1954-1959 asi 1,5 miliardy dolarů v podobě grantů a „rozvojových půjček“ (půjčky činily celkem 12,4 milionu dolarů). Tyto peníze byly vynaloženy hlavně na nákup amerických potravin a spotřebního zboží, jen malá část šla na obnovu průmyslové infrastruktury průmyslu a zemědělství (Vajnštejn, Gulis, 2018, s. 54).

4.2.1 Období 1960-1989. Růst po korejské válce

Od počátku 60. let se ekonomika Jižní Koreje rychle rozvíjela. Průměrná roční míra růstu HDP se zrychlila na 7,5 % v 60. letech 20. století, 8,6 % v 70. letech a 9,3 % v 80 letech (Lee, 2016, s. 4). Během tří desetiletí se HDP zvýšil z 3,9 miliardy USD v běžných cenách v roce 1963 na 246,9 miliard USD v roce 1989 (World Bank, 2021). HDP na obyvatele vzrostl z 93 USD v běžných cenách v roce 1961 na 5 817 USD v roce 1989 (World Bank, 2021).

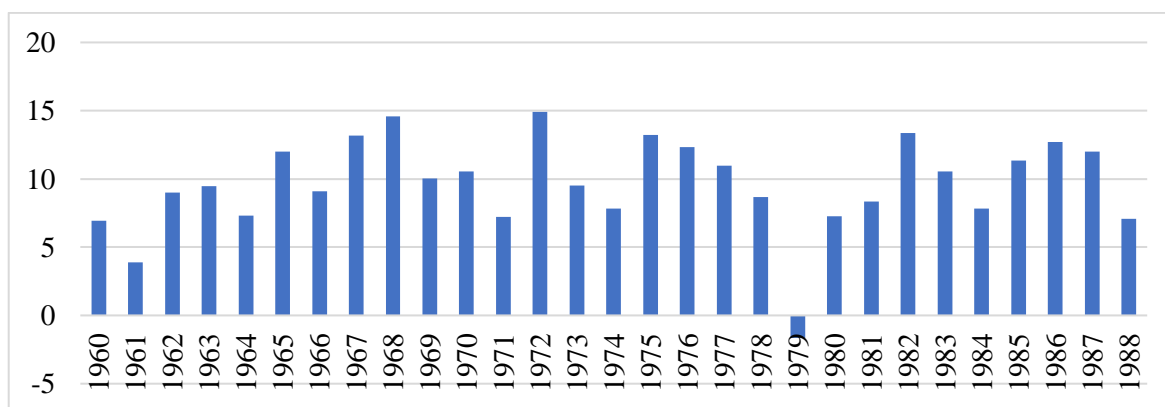
Někteří vědci tvrdí, že silná ekonomická výkonnost Korejské republiky je spíše výsledkem akumulace faktorů než zlepšování efektivity (např. Krugman, 1994), zatímco jiní připisují růst převážně „dobrým základům“, včetně vysoké míry úspor, silného lidského

kapitálu, udržování dobrých institucí, vysoké otevřenosti obchodu a rozumné fiskální a měnové řízení (např. Radelet, Sachs, Lee, 2001; De Gregorio, Lee, 2004). Jako klíčový růstový faktor byla často zdůrazňována zejména otevřenost obchodu, poháněná strategií rozvoje ekonomiky, protože poskytovala přístup k levnému dováženému meziprojektu, větším trhům a pokročilým technologiím, čímž přispívá k rychlému růstu produktivity zpracovatelského průmyslu JK (Lee, 2016, s. 3).

Významným faktorem zrychlení rozvoje ekonomiky země byla hospodářská politika 3. prezidenta Park Čong-hui (ve funkci v období 1962-1979), který řídil úsilí vlády přilákat zahraniční investice, zvýšit export a industrializovat ekonomiku. Stát začal hrát významnější roli v ekonomickém životě společnosti. Začaly se zavádět prvky plánované ekonomiky – pětileté ekonomické plány. Vláda také hrála důležitou roli při podpoře industrializace orientované na export. Exportně orientované politiky byly navrženy tak, aby poskytovaly vývozcům pobídky na základě výkonu. Umožnilo to neustále zlepšovat komparativní výhodu korejských produktů na globálních trzích (Lee, 2016, s. 3).

Spoléháním se na průmyslový sektor ekonomiky a exportně orientovanou rozvojovou strategii země vláda země uměle zvětšovala propast mezi průmyslovým a zemědělským sektorem v ekonomice, což se na počátku 70. let 20. století stalo problémem. V roce 1980 bylo tempo růstu HDP poprvé záporné a činilo -1,65 % (World Bank, 2021). Vývoj HDP Jižní Koreje (meziroční tempo růstu v %) v období 60-90. let 20. století je ilustrován pomocí obrázku 9.

Obrázek 9 Tempo růstu HDP Jižní Koreje (%), 1961-1989

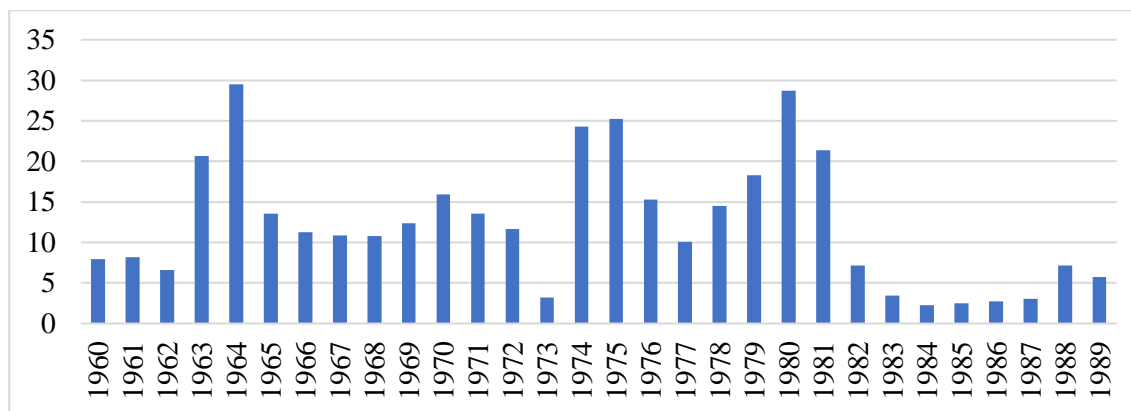

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

Důvod poklesu HDP lze vidět v tom, že předtím (v 60-70. leta) národní průmysl vyráběl levné výrobky pomocí levné pracovní síly, což zvyšovalo konkurenceschopnost jihokorejského zboží. Vláda zvyšovala financování těžkého a chemického průmyslu a podporovala investice do kapitálově náročných a technologicky vyspělých sektorů

ekonomiky, což vyvolalo prudký nárůst inflace (Korea.net, 2008), což je vidět na grafu níže (viz obrázek 10). V období 1974-1981 byla míra inflace téměř vždy nad úrovní 15 % a v roce 1980 dosáhla téměř rekordní hodnoty – 28,7 % (World Bank, 2021).

Obrázek 10 Míra inflace (CPI) v %, Jižní Korea, 1960-1989

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

Klíčové oblasti jihokorejské ekonomiky se během historie existence státu výrazně změnily. V době vzniku JK ve čtyřicátých letech 20. století se ekonomika země spoléhala především na zemědělství a lehký průmysl. Během příštích několika desetiletí se pozornost přesunula k lehkému průmyslu a výrobě spotřebního zboží, v 70. a 80. letech 20. století – k těžkému průmyslu. V roce 1989 se průmysl podílel na tvorbě HDP JK 36,3 %, zatímco v roce 1960 to bylo jen 17,3 % (World Bank, 2021). Stejně jako v jiných vysoce rozvinutých zemích se na začátku 90. let stal sektor služeb v ekonomice země značně více podílet na tvorbě HDP: například v roce 1960 činila přidaná hodnota sektoru služeb 39 % HDP JK, v roce 1989 – již 46,3 % (World Bank, 2021). Lze tvrdit, že třicet let poté, co prezident Park Chung Hee v roce 1962 oznámil začátek prvního pětiletého plánu, ekonomika země rostla velmi vysokým tempem a její struktura se hodně změnila (National Museum of Korean Contemporary History, 2021).

4.2.2 Období 1990-2008. Asijská krize 1997-1998 a čeboly

Působivou výkonnost ekonomiky JK však přerušila asijská finanční krize 1997-98. Tato náhlá krize měla zničující dopad na ekonomiku Korejské republiky, kdy HDP poklesl v roce 1998 o 5,1 % (World Bank, 2021) v důsledku obrovského, náhlého zvratu krátkodobých kapitálových toků vyvolaných panikou mezinárodních investorů (Radelet,

Sachs, Lee, 2001, s. 2). Strukturální problémy, které byly základem ekonomiky, včetně problémů finančních systémů s nedostatečným dohledem a nadměrně zadluženého podnikového sektoru, také vedly k hromadění zranitelných míst v ekonomice, která připravila půdu pro krizi a umocnila její negativní dopady (Lee, 2016, s. 4).

Faktor nadměrně zadluženého podnikového sektoru se týká problematiky čebolů (angl. chaebols) – velkých finančních a průmyslových společností v Jižní Koreje. V roce 1989 bylo více než 70 % jihokorejského obchodu zajištěno 50 největšími a nejslavnějšími finanční-průmyslovými skupinami (Mansurov, Mikheev, 1998, s. 39). Tyto trendy aktivně přispěly k transformaci největších čebolů Jižní Koreje v globální korporace. Korejská ekonomika byla ovšem silně závislá na investicích západních investorů. Je třeba také poznamenat, že v této fázi pokračoval proces zvyšování úvěrového dluhu čebolů, který způsobil značné obavy investorů. Pokus prezidenta Kim Jong-sama (ve funkci v období 1993–1998) o reformu čebolů selhal, protože čelil tvrdému odporu jihokorejských zájmů (Sigida, 2015, s. 167).

Nakonec byla obrovská zadluženost čebolů, nadměrné půjčování a slabý bankovní a finanční kontrolní systém v zemi hlavním důvodem, proč Jižní Korea trpěla asijskou finanční krizí v letech 1997-1998. Nadměrná přitažlivost zahraničních investic nebyla omezována státem ani bankovním systémem, takže skutečná aktiva společností neodpovídala částkám půjček, které si korporace půjčovaly od různých mezinárodních organizací a bank. V některých případech byl poměr vypůjčeného kapitálu čebolů k vlastnímu kapitálu přes 400 % (Sigida, 2015, s. 167). Na konci roku 1998 tedy činila částka závazků čebolů vůči bankám přes 63 miliard dolarů, tato částka se rovnala přibližně 21 % HDP Jižní Koreje v roce 1997 (Konina, 1999).

Korejská republika se od roku 1999 však dokázala rychle oživit – rychleji, než kdokoli očekával. Očistění trhů (kolaps zadlužených čebolů) a následná restrukturalizace čebolů, privatizace bank a obecná liberalizace ekonomiky byly hlavními faktory rozvoje ekonomiky. Aktivní obchod s Čínou byl také dobrým faktorem pro rozvoj Jižní Koreje.

V reakci na krizi 1998-1999 zahájila JK novou makroekonomickou strategii, schválenou Mezinárodním měnovým fondem (MMF). Cílem této strategie bylo v první řadě obnovit důvěru a stabilizovat finanční trhy a zadruhé položit základy pro obnovení udržitelného růstu v reálné ekonomice. Program proto kombinoval makroekonomická opatření a rozsáhlé strukturální reformy. Na začátku roku 1998 navíc Korea dosáhla dohody

se zahraničními bankami o prodloužení časových rámců pro krátkodobé pohledávky vůči svým bankám, aby se předešlo selhání (MMF, 2000).

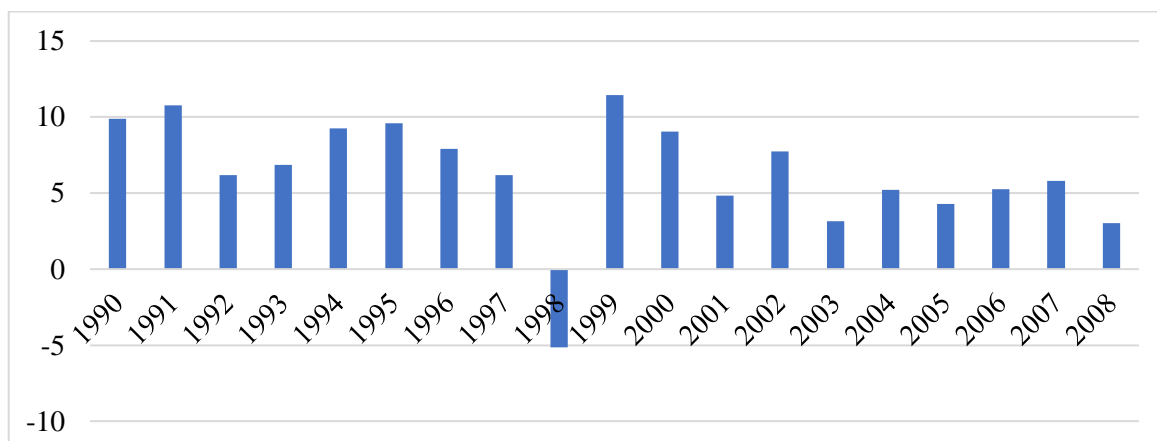
Od počátku programu byla korejská makroekonomická politika zaměřena na dočasné prudké zvýšení úrokových sazeb s cílem stabilizovat národní měnu. Tento krok obnovil finanční stabilitu počátkem roku 1998 a jakmile se měnový kurz stabilizoval, makroekonomické politiky se rychle uvolnily, aby poskytly pobídky pro ekonomiku. Vláda navíc na začátku programu přijala expanzivní rozpočtový směr politiky ke zmírnění nevyhnutelné recese. Vláda pochopila, že hladká implementace stabilizačních opatření bude vyžadovat široký veřejný konsenzus, a vypracovala trojstrannou dohodu za účasti odborů, podnikatelského sektoru a státu. Vláda rovněž posílila síť sociální bezpečnosti rozšířením systému pojištění v nezaměstnanosti a poskytováním přímé pomoci prostřednictvím veřejných prací, dočasné ochrany živobytí a dalších sociálních programů (MMF, 2000).

Restrukturalizace čebolů byla původně zaměřena na zlepšení řízení a opatření na podporu hospodářské soutěže. Následně se pozornost přesunula na finanční a provozní restrukturalizaci s cílem snížit úroveň dluhu a posílit kapitálovou strukturu čebolů. Pokroku bylo dosaženo u mimosoudních dohod o vymáhání pohledávek s řadou společností, jakož i u bankrotů podniků pod dohledem soudu v rámci plánů na zlepšení struktury kapitálu, které byly přezkoumány bankami. Kromě toho bylo dosaženo pokroku při plnění závazků podle těchto plánů; většiny vylepšení bylo dosaženo vyřešením problémů s kapitálem akcionářů, převodem některých aktiv do nově založených dceřiných společností, prodejem aktiv a strategickými aliancemi se zahraničními investory (MMF, 2000).

Lze tvrdit, že opatření přijatá v rámci programu podporovaného MMF přispěla k úspěšnému obnovení vnější ekonomické stability, akumulaci rezerv a zahájení reformy ve finančním a podnikovém sektoru.

Zdá se však, že došlo k trvalému poklesu růstového potenciálu, protože průměrné tempo růstu HDP v letech 2000–2010 zůstalo na 4,1 % (World Bank, 2021). Porovnat vývoj ukazatele tempa růstu HDP JK v 90. leta a v letech 2000-2008 (do začátku světového ekonomické krize) lze pomoci obrázku 11. Je patrné, že se tempo růstu HDP snížilo.

Obrázek 11 Tempo růstu HDP Jižní Koreje (%), 1990-2008

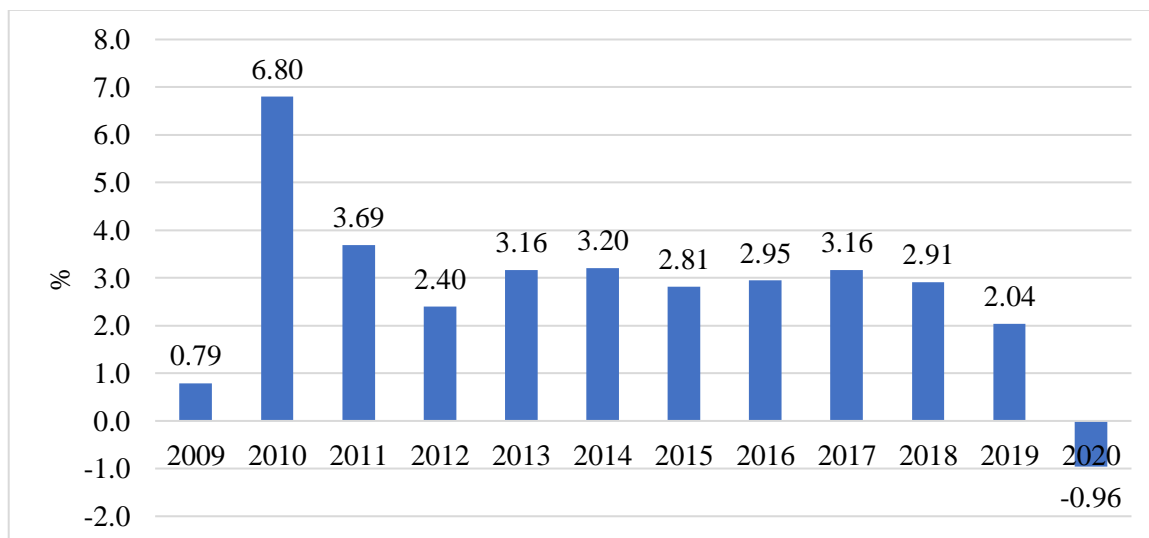

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

4.2.3 Období 2009-2020. Ekonomika v době světové hospodářské krize a po ní

Globální finanční krize v letech 2008–2009, která se vyvinula z americké hypoteční krize, vážně ovlivnila ekonomiku Korejské republiky prostřednictvím vlivů problémů globálního obchodu a finančních trhů. Tempo růstu HDP země kleslo z 3 % v roce 2008 na 0,79 % v roce 2009 (World Bank, 2021). V roce 2010 činilo tempo růstu HDP JK již 6,8 % (viz Obrázek 12).

Obrázek 12 Tempo růstu HDP Jižní Koreje (%), 2009-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

Při porovnání tempa růstu JK v tomto období s celosvětovým průměrem nebo např. s průměry EU a OECD je patrné, že dopad globální krize byl značně méně negativní v JK než v EU a OECD (viz Tabulka 2). Například v EU v roce 2009 bylo tempo růstu HDP -4,3

%, v členských zemích OECD v průměru -3,4 %. V roce 2010 dosáhla Jižní Korea až 6,8% růstu HDP, zatímco v EU byl zaznamenán 2,2% růst, v zemích OECD – 3,0% růst.

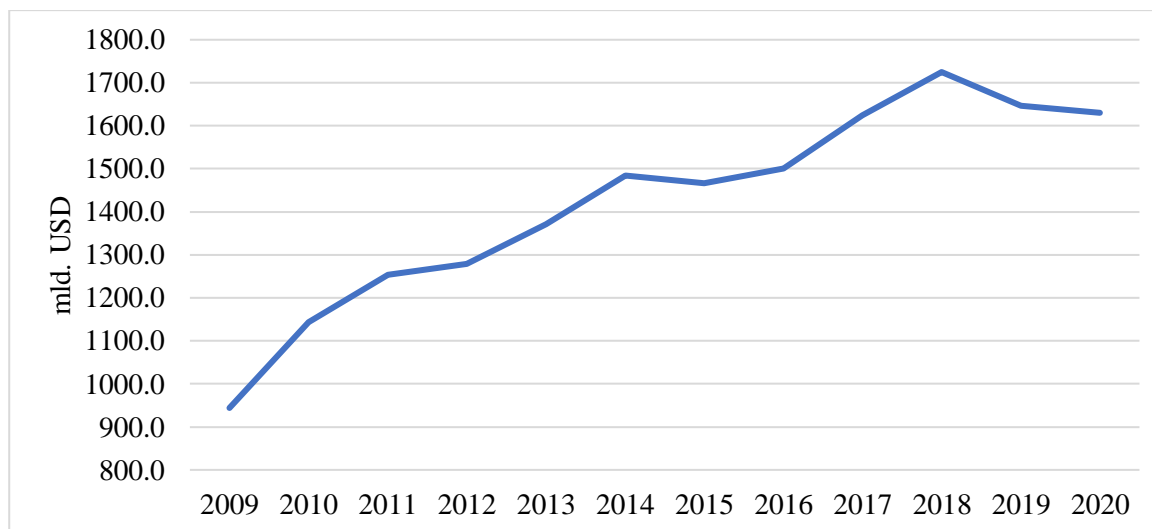
Tabulka 2 Porovnání tempa růstu HDP Jižní Koreje s celosvětovým průměrem, průměrem EU a OECD v období 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Svět	1,9 %	-1,7 %	4,3 %	3,1 %	2,5 %
EU	0,6 %	-4,3 %	2,2 %	1,8 %	-0,7 %
OECD	0,3 %	-3,4 %	3,0 %	1,8 %	1,3 %
Jižní Korea	3,0 %	0,8 %	6,8 %	3,7 %	2,4 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

Vývoj HDP Jižní Koreje od roku 2009 a v dalších letech (až do roku 2020) v absolutním vyjádření (v amerických dolarech v běžných cenách) je ilustrován pomocí obrázku 9.

Obrázek 13 Vývoj HDP Jižní Koreje v běžných cenách (mld. USD), 2009-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

V roce 2008 činil HDP jižní Koreje 1047,3 mld. USD, v roce 2009 – již jenom 943,9 mld. USD. Náhlý pokles byl způsoben zejména zpřísněním globálních finančních podmínek, prudkým poklesem domácí poptávky a mezinárodního obchodu (Jun-kyu, 2010, s. 8). Spolu s klesajícím exportem čelila ekonomika JK nestálým kapitálovým tokům a riziku nestability na finančních a devizových trzích. V době krize se značně poklesla průmyslová produkce, vzrostla nezaměstnanost a značně oslabil kurz národní měny vůči americkému dolaru (Evans-Pritchard, 2009).

V roce 2010 se produkce země vrátila nad předkrizovou úroveň a překročila ji: HDP JK činil 1144,1 mld. USD v roce 2010 (World Bank, 2021). K tomuto přispěla aktivní úloha vlády, zejména stimulační opatření, a uvolnění mezinárodních finančních zátěží (Jun-Kyu, 2010, s. 8). Růst exportu, průmyslové výroby a snížení nezaměstnanosti byly další pozitivní faktory tohoto období.

Významnou schopnost korejské ekonomiky k rychlému oživení po krizi podmiňují dosavadní úspěchy a změny, provedené v ekonomice po asijské krizi 1998-1999 let. To znamená, že úspěšná cesta ekonomiky po nové krizi navazovala na „dědictví“ krize předchozí. Jun-Kyu (2010, s. 10) uvádí, že patří k tomu zejména:

- posílení bankovního a podnikového sektoru (zejména restrukturalizace čebolů),
- diverzifikace exportních produktů a trhů,
- silné a rozhodné politické reakce vlády v kombinaci s duchem soudržnosti korejského lidu a mezinárodní koordinace jako je skupina G20.

První důvod naznačuje lepší počáteční podmínky: korejská ekonomika byla dobře připravená a relativně zdravý bankovní a korporátní sektor se vyvinul v důsledku asijské krize v roce 1997. V bankovním sektoru JK byl v prosinci 2008 poměr nesplácených úvěrů 1,1 %, což bylo menší než v mnoha jiných ekonomikách (např. v Thajlandu – 5,3 %, v Indonésii – 3,8 %, ve Spojených státech – 1,7 %) (Jun-Kyu, 2010, s. 10).

Finanční struktura podnikového sektoru se po asijské finanční krizi výrazně zlepšila. V roce 1997, kdy krize vypukla, činil poměr dluhu k vlastnímu kapitálu více než 400 % (Sigida, 2015, s. 167), ale v roce 2008 činil již jen 130,6 % (Lee, 2017, s. 9).

Druhým hlavním faktorem přispívajícím ke stabilitě a odolnosti v této době krize byl vysoký stupeň diverzifikace korejských exportních trhů a produktů. Závislost Jižní Koreje na hlavních obchodních partnerech, jako jsou USA, Evropa a Japonsko, se za poslední desetiletí podstatně snížila (viz Tabulka 3).

Tabulka 3 Diverzifikace jihokorejského vývozu – podíl nejvýznamnějších partnerů na vývozu, 1999 a 2009

Země nebo region	1999	2009
Čína	9,52 %	23,85 %
Evropa a Centrální Asie	18,43 %	15,48 %
Japonsko	11,40 %	5,99 %
USA	20,60 %	10,40 %
Hong Kong	6,30 %	5,41 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat WITS, 2021

Pokud jde o exportní položky, Jižní Korea zůstávala konkurenceschopná v celé řadě špičkových technologických produktů a oblastí, jako je stavba lodí, mobilní komunikace, automobily a polovodiče. Navzdory zpomalení celkové ekonomiky v krizovém období si korejské společnosti vyrábějící automobily a displeje z tekutých krystalů (LCD) vedly lépe a ve skutečnosti se těšily ze zvýšení svého podílu na globálním trhu (Jun-kyu, 2010, s. 11).

V roce 2009 zaujímala Jižní Korea 9. místo ve světě mezi zeměmi-největšími vývozci strojů a elektroniky. Jihokorejský vývoz strojů a elektroniky činil 96,7 mld. USD v roce 2009 (WITS, 2021), tj. 2,7 % celosvětového vývozu těchto výrobků. Pro porovnání – v roce 1999 jihokorejský vývoz strojů a elektroniky činil 37,8 mld. USD (2,3 % celosvětového vývozu) a podle tohoto ukazatele byla JK na 14. místě ve světě (viz Tabulka 4).

Tabulka 4 Jihokorejský vývoz nejvýznamnější komodity – strojů a elektroniky, 1999 a 2009

Skupina výrobků: Stroje a elektronika	1999	2009
Vývoz Jižní Koreje	37 793,9 mil. USD	96 658,4 mil. USD
Světový vývoz	1 657 900,7 mil. USD	3 528 454,7 mil. USD
Podíl JK na světovém vývozu	2,3 %	2,7 %
Místo JK ve světě	14. místo	9. místo

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat WITS, 2021

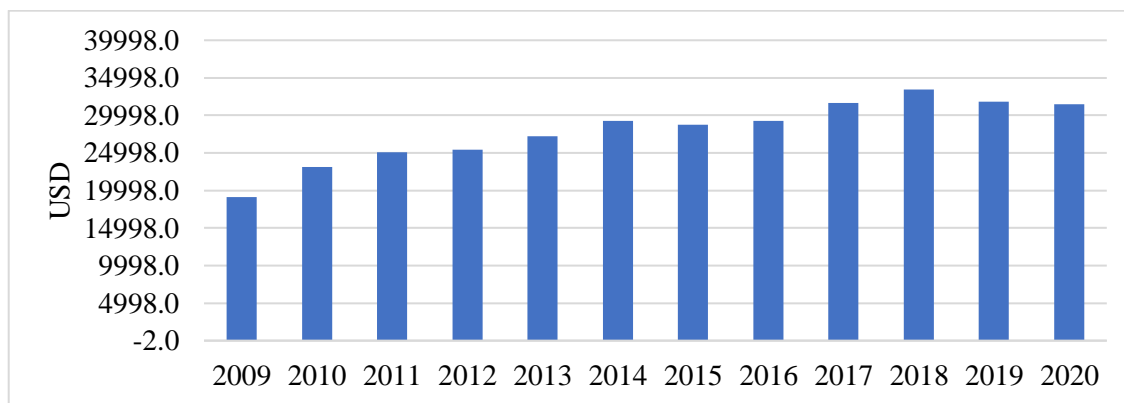
Kromě reforem a diverzifikace je důležitá také schopnost Jižní Koreje posílit stabilitu a odolnost své ekonomiky pomocí vládní politiky. S cílem zmírnit dopady krize zavedla vláda řadu fiskálních, měnových a finančních opatření. Vláda zavedla balíček fiskálních stimulů ve výši 70,5 bilionu wonů, včetně veřejných výdajů a snížení daní, na období 2008 až 2010. Poměr expanzivní fiskální podpory k HDP země v daném období činil 6,9 procenta ve srovnání s 5,6 procenta ve Spojených státech, 4,7 procenta v Japonsku a 1,9 procenta ve Velké Británii (Jun-kyu, 2010, s. 11).

Vláda navíc přijala celou řadu opatření ke stabilizaci měnových, finančních a devizových trhů šestinásobným snížením klíčových sazeb z 5,25 % na 2 % a zajištěním adekvátní likvidity pro trhy. S cílem péče o zranitelné skupiny společnosti, které byly krizí zasaženy nejvíce, vláda prosadila politiku sdílení pracovních míst a vytváření nových pracovních míst (Jun-kyu, 2010, s. 11).

Díky kombinaci faktorů – diverzifikaci exportu a úspěšné vládní politice se Jižní Koreje podařilo zmírnit negativní dopady hospodářské krize na svoji ekonomiku.

HDP země, stejně jako HDP v přepočtu na obyvatele (viz Obrázek 14) se stabilně zvyšoval. Svého maxima ukazatel dosáhl v roce 2018 (33 423 USD na obyvatele), kdy země naměřila rekordní HDP (1724,8 mld. USD).

Obrázek 14 HDP na obyvatele Jižní Koreje v běžných cenách (USD), 2009-2020

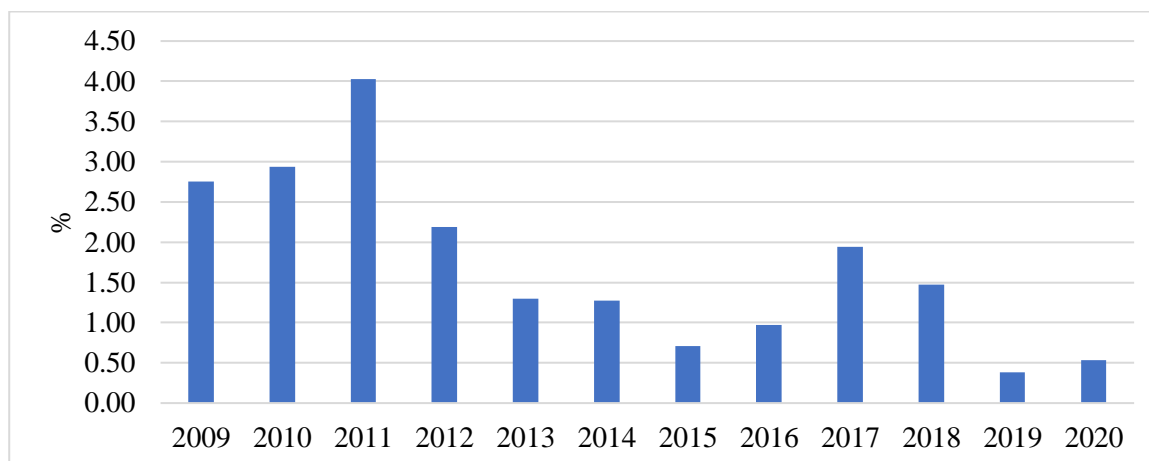

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

4.3 Míra inflace a úrokové sazby v Jižní Koreji

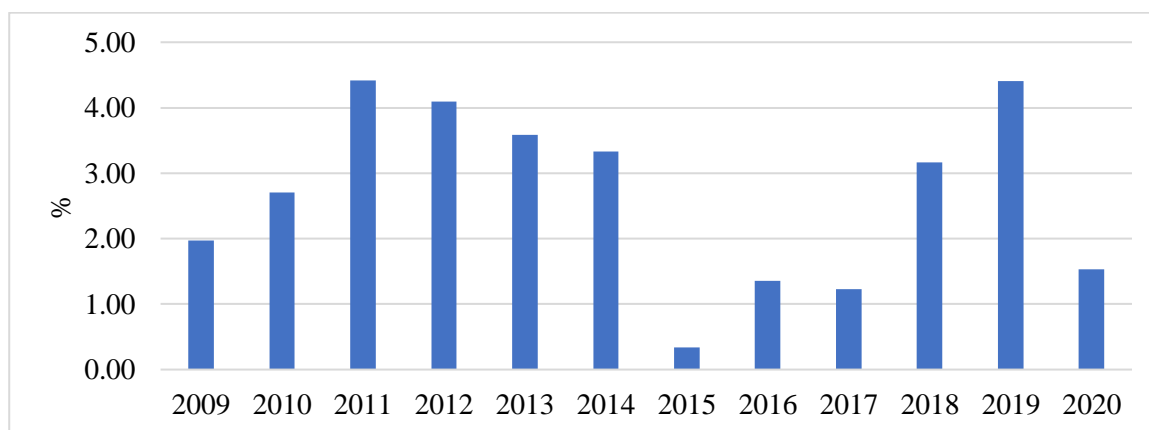
Níže uvedený graf (viz Obrázek 15) ilustruje vývoj inflace v Jižní Koreji v období 2009-2020. Z grafu je patrné, že v první polovině sledovaného období byla inflace značně vyšší než ve druhé polovině období. Nejvyšší hodnoty dosáhla inflace v roce 2011 (4,03 %). V roce 2011 centrální banka JK několikrát provedla navýšení základní úrokové sazby s cílem bojovat s tlaky na růst inflace (ČTK, 2011). Reální úroková sazba (úroková sazba z úvěrů upravená o inflaci měřená deflátorem HDP) dosáhla maximální hodnoty 4,42 % v roce 2011 (World Bank, 2021) – viz Obrázek 13. Tento krok pomohl snížit inflaci v zemi. Od roku 2013 nebyla inflace vyšší než 1,5 %, s výjimkou roku 2017, kdy činila 1,94 % (World Bank, 2021). Další navýšení úrokových sazeb v zemi (viz Obrázek 16) v období 2018-2019 opět pomohlo snížit inflaci.

Obrázek 15 Míra inflace (CPI) v %, Jižní Korea, 2009-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

Obrázek 16 Reálná úroková sazba v %, Jižní Korea, 2009-2020

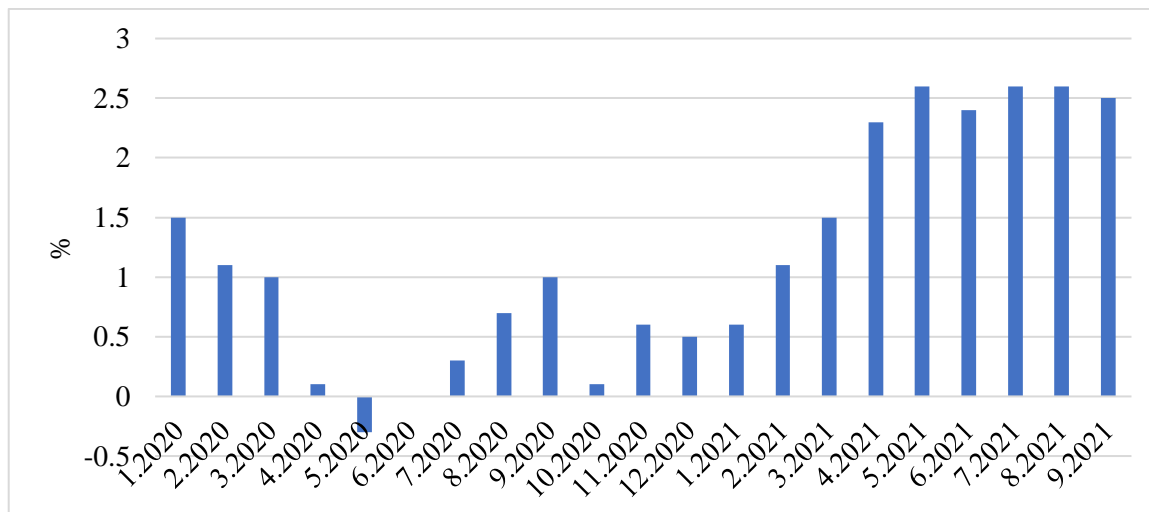
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

Podle posledních dostupných údajů (Trading Economics, 2021) činila roční míra inflace v září 2021 2,5 %, což se od srpnového maxima (2,6 %) téměř nezměnil a zůstalo na ročním 2% cílem centrální banky již šestý měsíc v řadě. Hlavní tlak na růst přinesly čerstvé potraviny, ropné produkty, pronájmy bytů a další služby. Vývoj roční míry inflace v jednotlivých měsících od začátku roku 2020 do září 2021 je ilustrován pomocí Obrázku 17.

Jižní Koreje byla první rozvinutou zemí a první velkou asijskou ekonomikou, která rozhodla o navýšení úrokových sazeb po vypuknutí pandemie COVID-19. Během pandemie mnoho zemí po celém světě stimulovalo zpomalující se ekonomiku snižováním sazeb a poskytováním finančních prostředků. 26. srpna 2021 oznámila centrální banka Jižní Koreje zvýšení základní sazby o 25 proc. bodů – z 0,5 % na 0,75 % (Trading Economics, 2021).

Další zpřísnění by mohlo přijít v listopadu, uprostřed snahy omezit rosotící inflaci a zadlužení domácností v zemi.

Obrázek 17 Roční míra inflace (CPI) v %, Jižní Korea, 1.2020-9.2021

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Trading Economics, 2021

Podle vývoje inflace v poslední době lze očekávat, že dojde k dalším změnám. Vzhledem k tomu, že se hodnota inflace od roku 2012 je poměrně stabilní, její změny pravděpodobně nebudou dramatické. Podle odhadu Trading Economics (2021) dosáhne míra inflace v Jižní Koreji v roce 2022 cca 2,0 % a v roce 2023 2,1 %.

4.4 Demografická struktura a trh práce Jižní Koreje

Podle údajů Světové banky (World Bank, 2021) činila populace Jižní Koreje v roce 2020 51,78 milionu. Meziročně se populace země zvyšuje cca o 0,5 %. V roce 2020 byl přírůstek obyvatel nejnižší v rámci sledovaného období 2009-2020 a činil 0,14 % (World Bank, 2021). Důvodem je nízká a neustále klesající porodnost v zemi za posledních 30 let. V roce 2019 dosáhla hrubá porodnost 5,39 (ukazatel udává počet živě narozených dětí během roku na 1000 obyvatel odhadem v polovině roku) (World Bank, 2021), což je jedna z nejnižších hodnot ze všech zemí světa. Kromě toho, jak se zlepšovala kvalita života, úmrtnost klesala (v roce 2019 činil ukazatel hrubé úmrtnosti 5,7 úmrtí na 1000 obyvatel) a střední délka života rostla. V roce 2020 činil průměrný věk obyvatel země 43,7 let, pro porovnání v roce 2000 – 31,9 let, v roce 1960 – 18,6 let (Worldometer, 2021). Odborníci také předpovídají, že do roku 2067 se počet obyvatel Korejské republiky sníží na 39,29

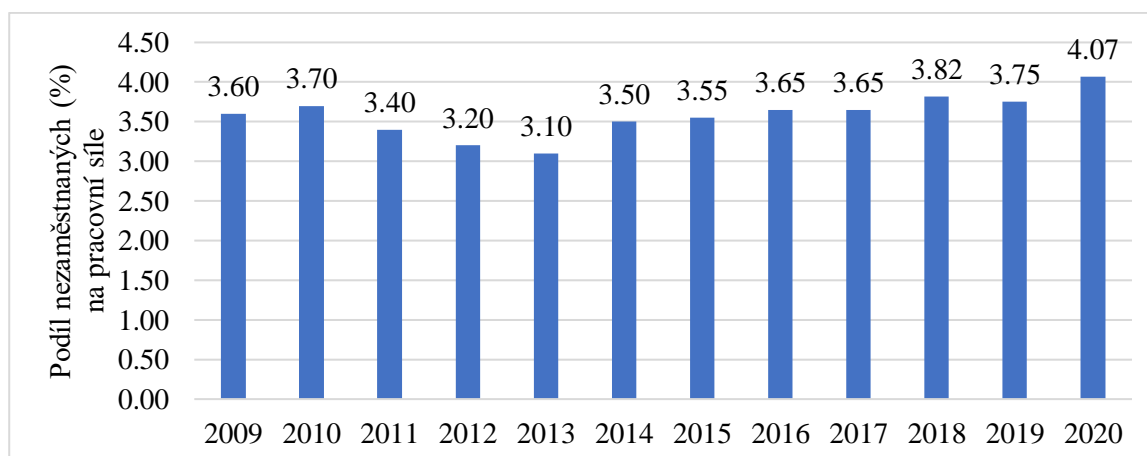
milionů lidí, přičemž 46,5 % obyvatel země (18,27 milionů) bude v důchodu – ve věku 65 let a více (Kostat, 2019).

V 21. století se pro Koreu stal charakteristický problém stárnutí populace. V roce 2020 činil podíl populace v produktivním věku 15-64 let 71,7 % (World Bank, 2021), podle prognóz se však hodnota indikátoru sníží na 45,4 % v roce 2067 (Kostat, 2019). Takové zvýšení demografické zátěže a v důsledku toho zvýšení vládních výdajů bude vyžadovat, aby vláda zvýšila daně. V současné době je objem veřejných výdajů na sociální zabezpečení jeden z nejnižších ze zemí OECD – činil 12,2 % na HDP země v roce 2019 (OECD, 2021). Pro porovnání v evropských zemích, jako jsou Francie, Finsko, Belgie, Dánsko, Itálie aj. činil 28-31 % (OECD, 2021). V roce 2014 vláda zavázala všechny místní společnosti zavést penzijní plány od roku 2022, což pomůže financovat očekávaný nárůst sociálních nákladů kvůli rychle stárnoucí populaci a snížit zátěž pro rozpočet země (Reuters Staff, 2014).

S industrializací v Jižní Koreji se zlepšily sociální podmínky. V současné době patří mzdy v zemi k nejvyšším na světě (více než 65 % obyvatel země má placené zaměstnání), ale celkový příjem domácnosti zůstává pod průměrem OECD (OECD, 2021). To lze vysvětlit tím, že korejská společnost zůstává tradiční a stejně jako dříve v rodině nejčastěji pracuje pouze muž (zejména pokud jsou v rodině děti).

Od roku 2002 se míra nezaměstnanosti v JK pohybuje kolem 3-4 % (World Bank, 2021). Vývoj míry nezaměstnanosti podle metodiky Mezinárodní organizace práce (MOP, angl. ILO) ve vybraném období 2009-2020 je ilustrován pomocí obrázku 18.

Obrázek 18 Míra nezaměstnanosti (podle MOP) v Jižní Koreji, 2009-2020

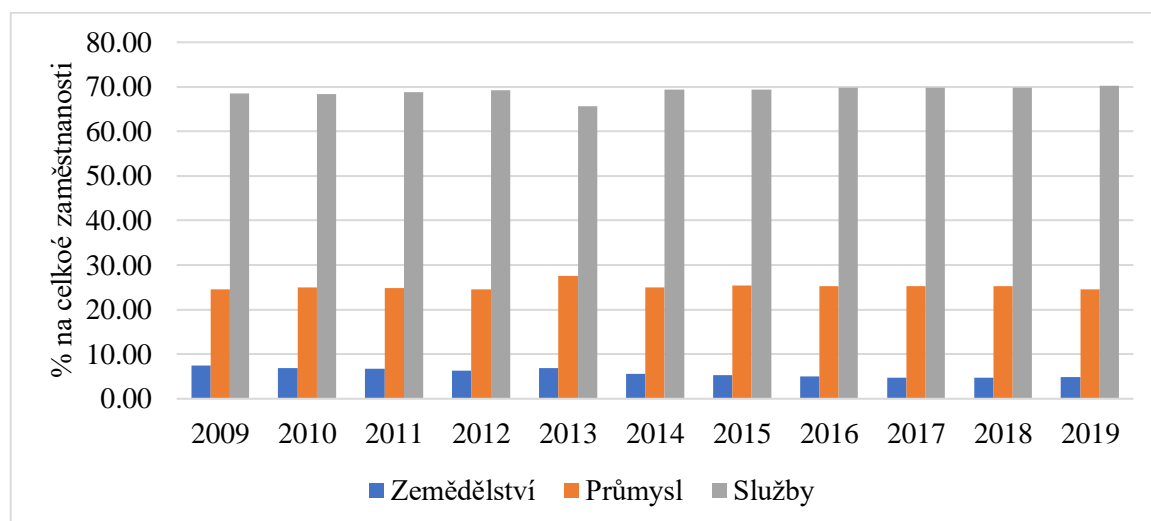
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

V roce 2019 bylo 70,3 % obyvatel JK zaměstnáno v sektoru služeb, 24,6 % pracovalo v průmyslovém sektoru a zbytek (4,8 %) v zemědělském sektoru. Struktura zaměstnanosti

se v průběhu sledovaného období téměř nezměnila (viz Obrázek 19). Nejvýraznější změnou bylo to, že podíl sektoru zemědělství na celkové zaměstnanosti snížil (7,5 % v roce 2009) a podíl sektoru služeb naopak zvýšil (68,5 % v roce 2009) (World Bank, 2021). Tento vývoj je typický pro řadu moderních ekonomik.

Změna struktury zaměstnanosti v ekonomice JK souvisí s trendy ve vývoji podílů přidané hodnoty jednotlivých sektorů na HDP země. Například v roce 2009 činil podíl zemědělského sektoru na HDP země 2,24 %, v roce 2019 – již jenom 1,76 %. Sektory průmyslu a služeb se naopak začaly podílet na HDP více: průmysl (32,5 % v roce 2009 oproti 32,8 % v roce 2019), služby (56 % v roce 2009 oproti 57,02 % v roce 2019) (World Bank, 2021).

Obrázek 19 Podíl ekonomických sektorů na celkové zaměstnanosti Jižní Koreje, 2009-2019

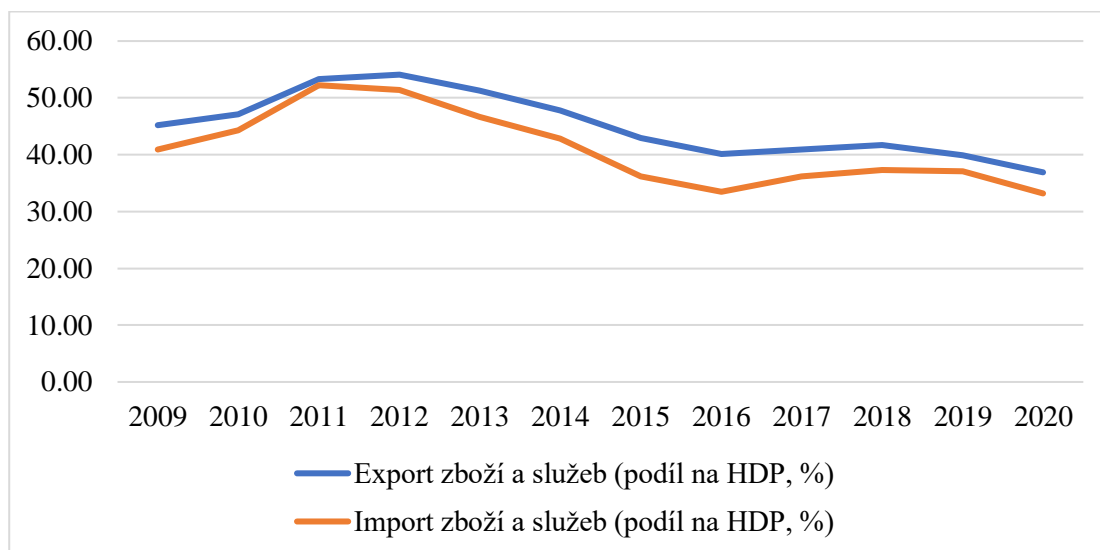
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

4.5 Zahraníční obchod Jižní Koreje

Korejská republika je aktivním účastníkem mezinárodního obchodu. V roce 2020 se země stala 7. největším vývozcem a 9. největším dovozcem zboží na světě (Statista, 2021). Po Číně a Japonsku je Jižní Korea také třetím největším vývozcem v Asii (Statista, 2021).

V roce 2020 činil podíl exportu na HDP Jižní Koreje 36,9 %, podíl importu – 33,18 % na HDP (World Bank, 2021). Od roku 2012 se podíl zahraničního obchodu na HDP země snižuje – je to vidět na Obrázku 20.

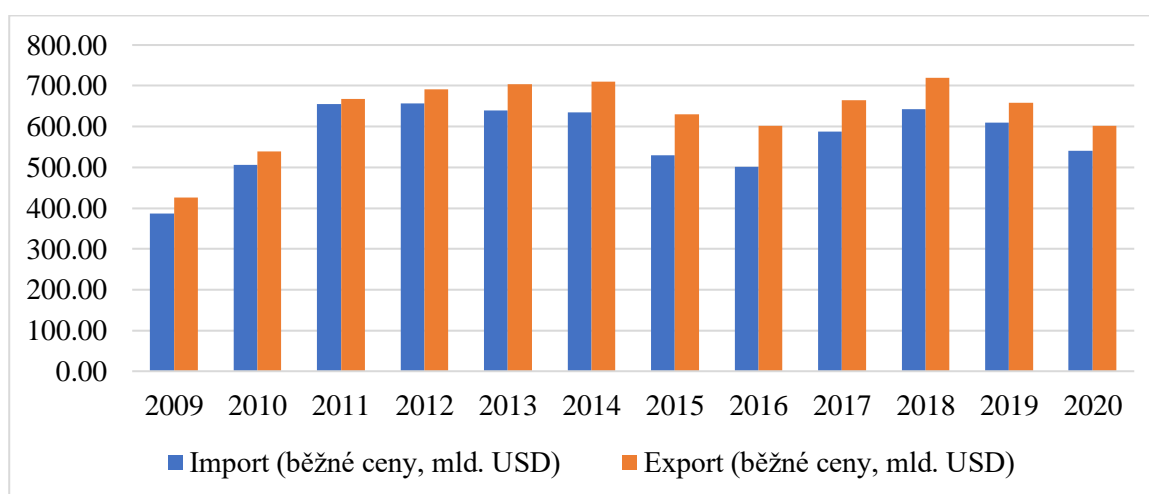
Obrázek 20 Export a import Jižní Koreje, podíl na HDP (%), 2009-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

Vývoj ukazatele podílu zahraničního obchodu na HDP země koresponduje s vývojem ukazatelů objemů exportu a importu JK (vyjádřených v běžných cenách v amerických dolarech, viz Obrázek 21). Je patrné, že po prudkém růstu objemu exportu a importu v období 2010-2011, což souvisí s oživením zahraničního obchodu po světové hospodářské krizi, ukazatel se stabilizoval a činil cca 700 mld. USD pro export a necelých 650 mld. USD pro import. Poté se objem importu začal klesat a jen v roce 2017 se začal růst, což souvisí zejména s růstem dovozu paliv. Export převyšuje import JK v rámci celého sledovaného období a v posledních letech se rozdíl mezi ukazateli zvýšil.

Obrázek 21 Export a import Jižní Koreje (běžné ceny, mld. USD), 2009-2020

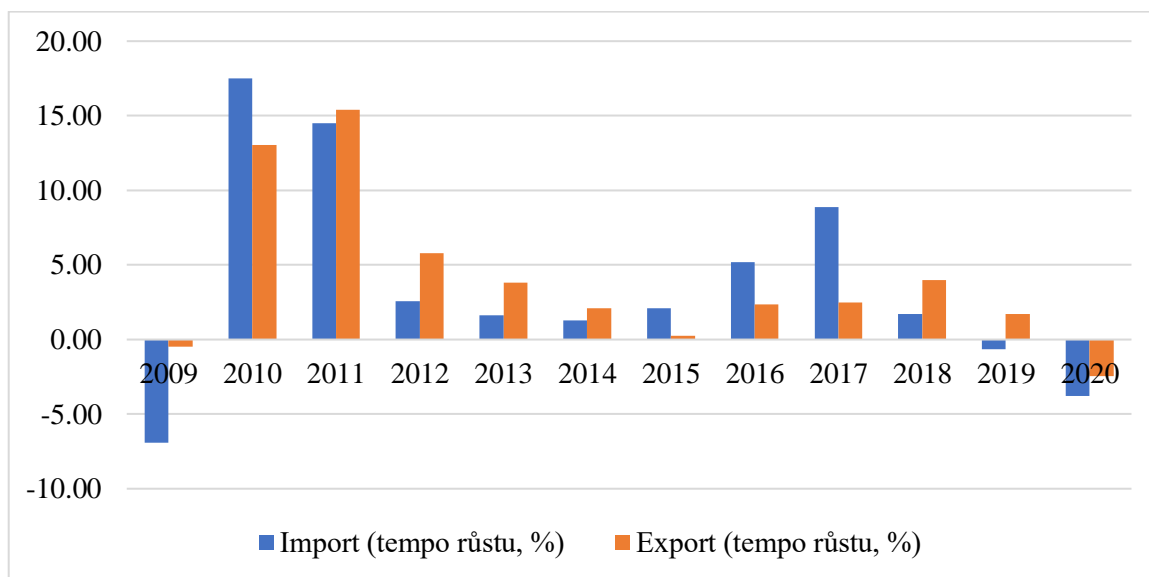

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

Vývoj zahraničního obchodu JK dobře ilustruje ukazatel tempa růstu importu a exportu (viz Obrázek 22). V letech 2010-2011 se zahraniční obchod JK zvyšoval cca o 10-

15 % každoročně. Pak se tempo růstu zpomalilo a činilo méně 5 %. Vysoký růst byl opět zaznamenán v letech 2016-2017. V roce 2020 kvůli koronavirové krizi snížil import JK meziročně poklesl o 3,77 % a export – o 2,46 %. Byl to největší pokles exportu, vyšší než v době světové hospodářské krize v roce 2009, kdy poklesl o 0,46 % meziročně (World Bank, 2021).

Obrázek 22 Export a import Jižní Koreje (tempo růstu, %), 2009-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank, 2021

4.5.1 Komoditní a teritoriální struktura zahraničního obchodu

Přehled geografické a komoditní struktury zahraničního obchodu JK v letech 2009, 2014 a 2019, je vytvořen v tabulce 5. Červenou barvou jsou označeny údaje, které dokládají pokles významu partneru nebo komoditní skupiny v rámci zahraničního obchodu JK.

JK je významným vývozcem průmyslových výrobků s vysokou přidanou hodnotou: více než 50 % exportních dodávek připadá na elektrické stroje a zařízení (třetí největší na světě, pokud jde o vývoz této kategorie produktů), zařízení a mechanická zařízení, vozidla (Trading Economics, 2021).

Geografická struktura vývozu JK je stabilní: od začátku roku 2000 jsou dvěma největšími prodejními trhy Čína a Spojené státy. Dle nejnovějších údajů, se Čína podílela 27 % na celkovém vývozu JK v roce 2020, Spojené státy – 15 % (Trading Economy, 2021).

Tabulka 5 Geografická a komoditní struktura zahraničního obchodu Jižní Koreje, 2009-2019

Export	2009	2014	2019	Import	2009	2014	2019
Celkem, mld. USD	426,5	710	657,8	Celkem, mld. USD	386,5	635,0	610,1
Podíl jednotlivých partnerů, %							
Čína	23,4 %	25,4 %	25,1 %	Čína	16,8 %	17,1 %	21,3 %
USA	10,4 %	12,3 %	13,6 %	USA	9,0%	8,7 %	12,3 %
Vietnam	2,0 %	3,9 %	8,9 %	Japonsko	15,3 %	10,2 %	9,5 %
Hong Kong	5,4 %	4,8 %	5,9 %	Saudská Arábie	6,1 %	7,0 %	4,3 %
Japonsko	6,0 %	5,7 %	5,2 %	Vietnam	0,7 %	1,5 %	4,2 %
Indie	2,2 %	2,2 %	2,8 %	Austrálie	4,6 %	3,9 %	4,1 %
Singapore	3,8 %	4,2 %	2,4 %	Německo	3,8 %	4,1 %	4,0 %
Podíl jednotlivých skupin zboží, %							
El.stroje a zařízení	34,9 %	34,8 %	41,0 %	El.stroje a zařízení	27,2 %	22,4 %	27,0 %
Doprav.prostředky	22,1 %	19,9 %	15,6 %	Paliva	28,4 %	33,4 %	25,3 %
Kovy	8,7 %	8,7 %	8,7 %	Chemikálie	8,1 %	7,4 %	8,8 %
Chemikálie	5,8 %	6,9 %	8,6 %	Kovy	11,1 %	9,1 %	7,7 %
Paliva	6,5 %	9,2 %	7,8 %	Smíšené zboží	4,4 %	5,7 %	6,4 %
Plast nebo Guma	6,4 %	7,0 %	7,4 %	Doprav.prostředky	3,1 %	3,5 %	4,3 %
Smíšené zboží	8,7 %	7,3 %	4,9 %	Minerály	3,0 %	3,4 %	3,3 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat WITS, 2021

Je patrné, že se podíl klíčových partnerů JK zvyšuje, přes to, že jednou z prioritních aktivit zahraniční politiky zem je diverzifikace obchodní sítě (CzechTrade, 2021). Hlavní kategorií exportních komodit do Číny jsou elektrické stroje a zařízení (více než 40 % vývozu), do USA – vozidla (více než 25 % vývozu) v roce 2019 (WITS, 2021).

Do roku 2014 bylo Japonsko třetím největším exportním trhem Korejské republiky podle hodnoty, ale po poklesu dodávek v letech 2015–2016 v důsledku oslabení japonského jenu obsadil Hongkong třetí pozici a v letech 2017–2018 – Vietnam. Růst dodávek do Vietnamu nastal hlavně kvůli zvýšení vývozu elektrických strojů a zařízení a je spojen s rozvojem výrobních základen v zemi korejskými výrobci.

JK dováží dvě hlavní skupiny zboží: jsou to elektrické stroje a zařízení (27 % celkového dovozu JK v roce 2019) a minerální paliva a ropné produkty (25,3 %). Předními dodavateli zboží na korejský trh jsou Čína (21,3 % celkového objemu importu JK v roce 2019), USA (12,3 %) a Japonsko (9,5 %) (WITS, 2021).

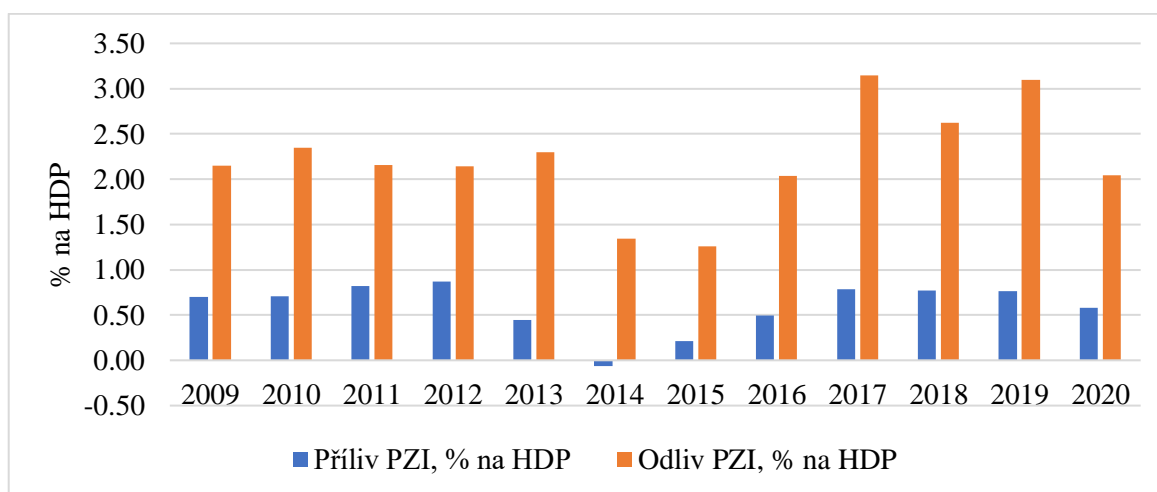
Čína a Japonsko dodává hlavně elektrické stroje a zařízení (50,2 % dovozu z Číny, 31,3 % dovozu z Japonsku v roce 2019). Výrazně se změnila struktura dovozu ze Spojených států: v roce 2009 se dodávky minerálních paliv, ropy a ropných produktů tvořily 3,4 % veškerého dovozu ze Spojených států, v roce 2019 – již 25,2 % dovozu. Naopak podíl elektrických strojů a zařízení se ve struktuře dovozu ze Spojených států snížil: v roce 2009 činil 34 %, v roce 2019 – již 19,6 % (WITS, 2021).

Mezi nenovější trendy zahraničního obchodu JK patří růst exportu, který je podmíněn zejména zvýšením exportu do Spojených států, Číny a Hong Kongu. Z hlediska komoditní struktury se zvýšil zejména export elektrických strojů a zařízení, vozidel. Růst importu JK v roce 2021 je ovlivněn zvýšením dovozem minerálních paliv, ropy a ropných produktů, elektrických strojů a zařízení, rudy, strusky a popelu, zejména z Číny, Spojených států a Japonska (OEC, 2021).

4.5.2 Zahraniční investice

Přímé zahraniční investice (PZI) hrají v ekonomice JK důležitou roli. Během sledovaného období 2009-2020 (viz Obrázek 23) činily příchozí toky PZI přibližně 0,5-1 % HDP, odchozí toky PZI – 1,5-3 % HDP (OECD, 2021). Ukazatel se vykazuje každoročně, tj. vyjadřuje, kolik nových investic bylo v zemi přijato během aktuálního roku.

Obrázek 23 Toky přímých zahraničních investic (PZI), podíl na HDP Jižní Koreje (%), 2009-2020

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat OECD, 2021

Převážná část přílivu PZI pochází z nových špičkových firem (Santander Trade Markets, 2021).

Zejména významné jsou odlivy PZI z JK při porovnání s průměrem zemí OECD: v rámci sledovaného období je ukazatel podílu výchozích toků PZI na HDP vyšší než průměr

tohoto ukazatele v OECD. Například v roce 2020 činily příchozí toky PZI v JK 2,05 % na HDP země, v OECD – 1,09 % (OECD, 2021). Výjimkou bylo období 2014-2016, kdy byl ukazatel v JK nižší než průměr OECD. Pokles v tomto období lze vysvětlit křehkostí globální ekonomiky, politickou nejistotou pro investory a zvýšenými geopolitickými riziky (UNCTAD, 2015).

Vedení země přikládá velký význam stimulaci investiční činnosti. Byl přijat zákon o podpoře zahraničních investic s cílem přilákání PZI. Většina pobídek pro přímé zahraniční investory, nabízených korejskou vládou je poskytována prostřednictvím následujících mechanismů (Santander Trade Markets, 2021):

- daňová podpora (snížení DPH a daně z příjmu právnických osob, snížení daně z nabytí a daně z nemovitosti),
- finanční dotace (dotace na nákup půdy, nájemné, zaměstnání, vzdělávání a školení pracovníků),
- podpora průmyslového areálu (podpora umístění, dotace na rozdíl prodejní ceny, snížené nájemné).

V ekonomice JK však existují určitá omezení a zákazy, komplikující příliv PZI. Některá odvětví jsou pro přímé zahraniční investice zcela uzavřena – jsou to jaderná energetika a vysílání (TV a rádio). Další odvětví mají značná omezení přímých zahraničních investic – například PZI nesmí překročit 50 % všech investic do odvětví vodní a tepelné energetiky, novinářství, telekomunikačních služeb atd. Vláda má právo schválit (nebo zamítnout) PZI v oblasti obrany (Santander Trade Markets, 2021).

V lednu 2019 jihokorejská vláda výrazně zvýšila peněžní pobídky pro zahraniční společnosti, aby povzbudila větší domácí investice. Jejich celková částka dosáhla 50 miliard wonů oproti 6 miliardám v roce 2018 (Invest Korea, 2019).

Podle zprávy UNCTAD (2021) klesly přímé zahraniční investice (PZI) do Korejské republiky v roce 2020 o 4 % na 9,2 miliardy USD z 9,6 miliardy USD v roce 2019. Přestože JK byla mezi prvními zeměmi, které zvládly pandemii a její ekonomický růst zůstal silný, prudký pokles přeshraničních fúzí a akvizic způsobil pokles PZI. V roce 2020 klesly fúze a akvizice z 3,8 miliardy USD v roce 2019 na 1,9 miliardy USD, což bylo způsobeno velkými dezinvesticemi (Santander Trade Markets, 2021). Navzdory celkovému poklesu byl příliv PZI v některých odvětvích i nadále silný, zejména v odvětvích souvisejících s umělou inteligencí (AI), velkými daty (Big Data), cloud computingem, elektromobily a biotechnologiemi. Příliv PZI do těchto průmyslových odvětví se v roce 2020 zvýšil o 9,3 %

oproti roku 2019 a činil 8,4 miliardy USD (UNCTAD, 2021). Podle údajů OECD drží Japonsko, USA, Nizozemsko a Spojené království většinu zásob PZI v Jižní Koreji. Investice byly zaměřeny především do průmyslu, odvětví financí a pojištění, obchodu, pohostinství, nemovitostí, ICT a dopravy.

Významné postavení Jižní Koreje z hlediska PZI je výsledkem rychlého ekonomického rozvoje země a specializace země na nové informační a komunikační technologie. Nedostatek obecné transparentnosti v předpisech však zůstává velkým problémem zahraničních investorů (Santander Trade Markets, 2021). Světová banka oceňuje, že Korejská republika je zemí s vysoce rozvinutým podnikatelským prostředím, o čemž svědčí její 5. místo v žebříčku Doing Business 2020 (World Bank Group, 2020, s. 4).

5 Výsledky a diskuse

V této části práce jsou použity výsledky analýzy ekonomiky Jižní Koreje pro účely dalšího výzkumu a tvorby závěru. Je zaměřeno zejména na ověření předpokladu, že ekonomika země (měřená ukazatelem tempa růstu HDP) je silně závislá na exportu (který je měřen tempem růstu objemu exportu). Z analýzy zahraničního obchodu Jižní Koreje byl zjištěno, že je to výrazně exportně orientovaná ekonomika, a v jejím exportu dominují dvě skupiny komodit a dvě partnerské země. Další výzkum umožní zjistit, jak ohrožující je tato struktura exportu je pro ekonomiku Jižní Koreje. Pokud bude zjištěno, že změna objemu exportu vybraných komodit do klíčových zemí vyvolává výrazné změny ukazatele HDP, lze udělat závěr, že je tato situace ohrožující a země musí více diverzifikovat export.

5.1 Korelační a regresní analýza

V této kapitole je na základě jednoduché korelační a regresní analýzy zhodnoceny vlivy vývozu na HDP Jižní Koreje. Je zaměřeno na zkoumání vlivu exportu klíčových komodit (elektrické stroje a zařízení, dopravní prostředky) do dvou nejdůležitějších partnerských zemí (Čína a Spojené státy).

Vztah je zkoumán mezi následujícími proměnnými:

y – závislá proměnná, tempo růstu HDP Jižní Koreje,

x_1 – nezávislá proměnná, tempo růstu jihokorejského vývozu elektrických strojů a zařízení do Číny,

x_2 – nezávislá proměnná, tempo růstu jihokorejského vývozu elektrických strojů a zařízení do USA,

x_3 – nezávislá proměnná, tempo růstu jihokorejského vývozu dopravních prostředků do Číny,

x_4 – nezávislá proměnná, tempo růstu jihokorejského vývozu dopravních prostředků do USA.

Zkoumané období je 2009-2019. Jsou použity také údaje z roku 2008 pro výpočet meziročního tempa růstu. Data o objemu exportu vybraných skupin komodit do klíčových partnerských zemí jsou čerpána z databáze WITS. Údaje z roku 2020 nejsou zatím v této databázi dostupné. Hodnoty ukazatele meziročního tempa růstu HDP jsou čerpány z databáze Světové banky. Data a výpočty meziročního tempa růstu jsou uvedena v tabulce 6.

Tabulka 6 Tempo růstu HDP a vybraných ukazatelů exportu Jižní Koreje, 2008-2019

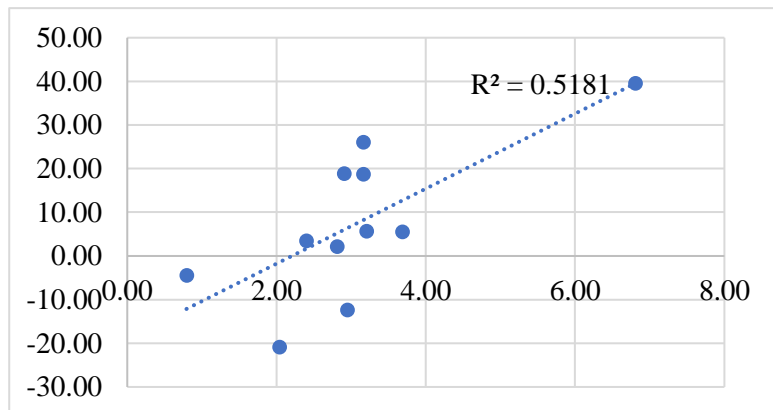
	HDP, tempo růstu (%)	Export JK				Export JK			
		el.stroje a zařízení - do Číny		el.stroje a zařízení - do USA		dopravní prostřed. - do Číny		dopravní prostřed. - do USA	
		mil. USD	tempo růstu (%)	mil. USD	tempo růstu (%)	mil. USD	tempo růstu (%)	mil. USD	tempo růstu (%)
2008	3,01	35514	-	20612	-	3477	-	10995	-
2009	0,79	33947	-4,41	19272	-6,50	3506	0,83	8138	-25,98
2010	6,80	47372	39,55	22947	19,07	5348	52,53	11842	45,51
2011	3,69	50036	5,62	24070	4,89	6607	23,55	15213	28,47
2012	2,40	51826	3,58	20881	-13,25	5709	-13,60	18985	24,79
2013	3,16	61527	18,72	23011	10,20	8205	43,73	20014	5,42
2014	3,20	65033	5,70	24453	6,27	7926	-3,40	23347	16,65
2015	2,81	66499	2,25	24377	-0,31	6864	-13,40	25634	9,80
2016	2,95	58293	-12,34	24659	1,16	4997	-27,20	23223	-9,41
2017	3,16	73531	26,14	26361	6,90	3279	-34,39	21374	-7,96
2018	2,91	87465	18,95	29645	12,46	2553	-22,13	20515	-4,02
2019	2,04	69305	-20,76	27452	-7,40	2742	7,40	22826	11,27

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat WITS (2021)

Na základě dat z tabulky (tempa růstu ukazatelů) jsou dále vytvořeny bodové korelační grafy s regresní přímkami, ilustrující závislosti mezi HDP a vybranými proměnnými. Tvorba grafů umožňuje odhalit případnou nelineární závislost, která se neprojeví v dalším vpočtu korelačních koeficientů.

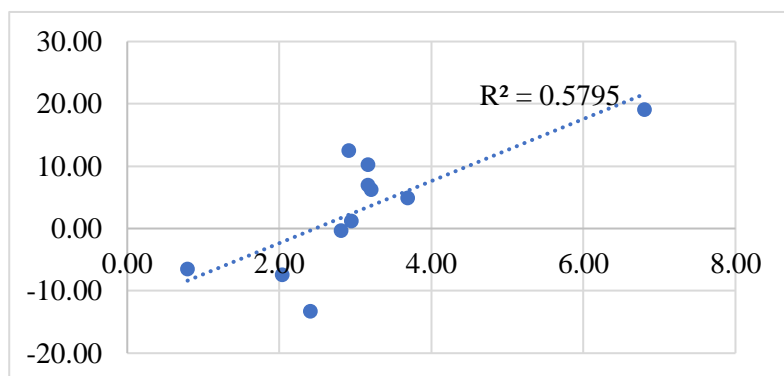
Je patrné, že body jsou rozptýlené podél spojnice trendů, která má lineární tvar. Rostoucí tvar přímky poukazuje na to, že mezi HDP a objemem exportu je pozitivní závislost. Dost vysoké koeficienty determinace (R^2) svědčí o tom, že závislost je dost silná (R^2 jsou větší než 0,5). Nejnižší koeficient determinace ($R^2 = 0,2869$) je zjištěn u závislosti HDP Jižní Koreje a vývozem dopravních prostředků z Jižní Koreje do Číny (viz Obrázek 26).

Obrázek 24 Bodový korelační graf pro znázornění závislosti mezi HDP Jižní Koreje a vývozem elektrických strojů a zařízení z Jižní Koreje do Číny v období 2009-2019

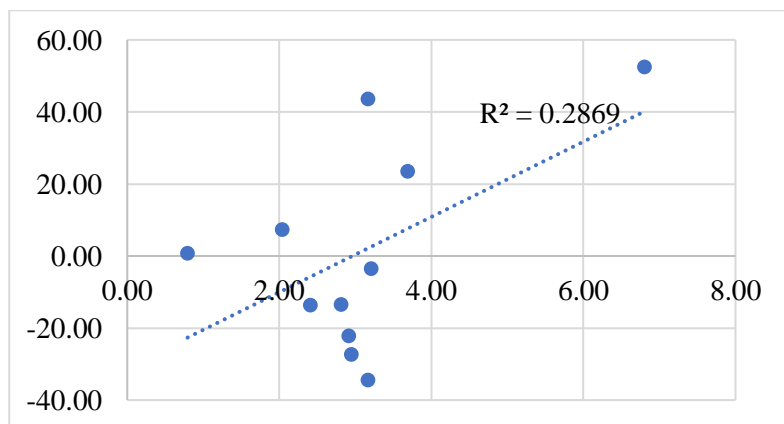
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat WITS (2021)

Obrázek 25 Bodový korelační graf pro znázornění závislosti mezi HDP Jižní Koreje a vývozem elektrických strojů a zařízení z Jižní Koreje do Spojených států v období 2009-2019

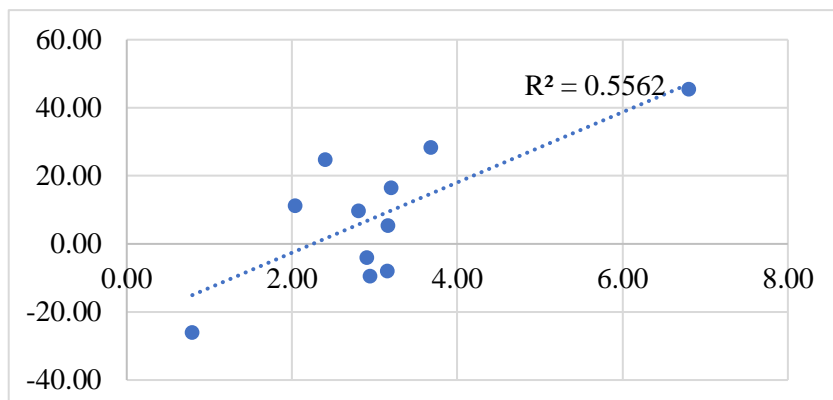
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat WITS (2021)

Obrázek 26 Bodový korelační graf pro znázornění závislosti mezi HDP Jižní Koreje a vývozem dopravních prostředků z Jižní Koreje do Číny v období 2009-2019

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat WITS (2021)

Obrázek 27 Bodový korelační graf pro znázornění závislosti mezi HDP Jižní Koreje a vývozem dopravních prostředků z Jižní Koreje do Spojených států v období 2009-2019

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat WITS (2021)

V tabulce č. 7 jsou zobrazeny korelační koeficienty mezi závisle proměnnou y (tempo růstu HDP) a 4 proměnnými x (tempo růstu objemu exportu klíčových komodit do nejdůležitějších partnerských zemí). Z výpočtu je patrné, že nejvyšší závislost je mezi HDP a vývozem elektrických strojů a zařízení do USA (0,7612). Téměř stejně vysoké jsou hodnoty koeficientů korelace mezi HDP a vývozem dopravních prostředků do USA (0,7458) a HDP a vývozem elektrických strojů a zařízení do Číny (0,7612). Nižší koeficient korelace je mezi HDP a vývozem dopravních prostředků do Číny (0,5356).

Tabulka 7 Matice párových korelačních koeficientů

	HDP	el.stroje a zařízení - do Číny	el.stroje a zařízení - do USA	dopravní prostř. - do Číny	dopravní prostř. - do USA
HDP	1				
el.stroje a zařízení - do Číny	0,7198	1			
el.stroje a zařízení - do USA	0,7612	0,7819	1		
dopravní prostř. - do Číny	0,5356	0,3419	0,3996	1	
dopravní prostř. - do USA	0,7458	0,3620	0,2698	0,5833	1

Zdroj: vlastní zpracování

Z výsledků vyplývá, že pouze jeden koeficient korelace je vyšší než 75 % - je to koeficient korelace mezi HDP a vývozem elektrických strojů a zařízení do USA. Činí 0,7612 (76,1 %).

V tabulce 8 jsou uvedeny výsledky regresní analýzy závislosti tempa růstu HDP Jižní Koreje a objemu vývozu elektrických strojů a zařízení do USA, použité pro tvorbu regresní rovnice. Hodnota regresního koeficientu je kladná, což vyjadřuje přímou závislost mezi hodnotou HDP a vybraným ukazatelem vývozu. P hodnota je velmi nízká (0,0065), což vede k odmítnutí nulové hypotézy, která předpokládá, že mezi proměnnými neexistuje žádný vztah.

Tabulka 8 Regresní analýza závislosti tempa růstu HDP Jižní Koreje a objemu vývozu elektrických strojů a zařízení do USA

	Regresní koeficienty	Směrodatná odchylka regresních koeficientů	T-testy	Hodnota P
b ₁	2,7290	0,3162	8,6292	1,203 ⁻⁵
b _{2x}	0,1164	0,0330	3,5218	0,0065
$y = b_1 + b_2 x$	$y = 2,729 + 0,1164 x$			
Korelační koeficient	0,7612	F-test	12,403	
Index determinace	0,5795	Hodnota P	0,0065	

Zdroj: vlastní zpracování

Faktor (tempo růstu vývozu elektrických strojů a zařízení do USA) lze použít k odhadu tempa růstu HDP. Je třeba dosadit vypočítané koeficienty do regresní rovnice ($y = b_1 + b_2 x$), předpokládající lineární závislost:

$$y = 2,729 + 0,1164 x,$$

kde vypočtené koeficienty jsou $b_1 = 2,729$ a $b_2 = 0,1164$,

y – tempo růstu HDP,

x – tempo růstu vývozu elektrických strojů a zařízení do USA.

Místo x lze dosadit předpokládané hodnoty tempa růstu exportu elektrických strojů a zařízení do USA (příklad je uveden v tabulce 9). Jsou použity předpokládané hodnoty tempa růstu exportu od -10 (meziroční pokles o 10 %) do 10 (meziroční růst o 10 %).

Tabulka 9 Odhad tempa růstu HDP za použití faktoru „tempo růstu exportu elektrických strojů a zařízení do USA“

x (tempo růstu exportu elektrických strojů a zařízení do USA)	Rovnice	y (tempo růstu HDP)
-10	$y = 2,729 + 0,1164 * (-10)$	1,57
-5	$y = 2,729 + 0,1164 * (-5)$	2,15
5	$y = 2,729 + 0,1164 * 5$	3,31
10	$y = 2,729 + 0,1164 * 10$	3,89

Zdroj: vlastní zpracování

Z výpočtu vyplývá, že snížení exportu elektrických strojů a zařízení do USA vyvolá zpomalení tempa růstu HDP Jižní Koreje a bude činit jen 1,57 %. Růst exportu vybraných komodit do USA pomůže zrychlit tempo růstu HDP země (za tohoto předpokladu bude činit 3,89 %).

5.2 Shrnutí – silné a slabé stránky ekonomiky Jižní Koreje

V této části jsou shrnuty nejdůležitější závěry analýzy ekonomiky a jsou vymezeny její silné a slabé stránky.

Korejské republice se podařilo kvalitativně a kvantitativně zlepšit stav ekonomiky: v letech 2000–2019 se HDP země téměř zdvojnásobil. Ne všechny „chronické“ problémy v ekonomice však byly vyřešeny. Například v současné době je důležitým problémem JK, zděděného z politiky státního řízení prováděné v letech 1960-1970, přítomnost a velký vliv velkých průmyslových společností (čebolů). Za svou životaschopnost vděčí velkým bankovním úvěrům vydávaným státem kontrolovanými bankami, což vytváří prostředí příznivé pro rozmach korupce. Oficiálně je v zemi asi 30 čebolů a pět největších – Hyundai, Samsung, Daewoo, LG (Lucky Goldstar) a SK (Sunkyong) – tvoří asi jednu třetinu celkového obchodu země a téměř 50 % korejského exportu. Současná hospodářská politika vlády Korejské republiky se vyznačuje závazkem vlády restrukturalizovat čeboly, privatizovat státní banky a liberalizovat ekonomiku.

Analýza vývoje ekonomiky JK, která byla v této práci provedená pomocí hlavních makroekonomických ukazatelů umožňuje udělat závěr, že po světové hospodářské krizi došlo k rychlému oživení národního hospodářství JK, jakož i k růstu spotřebitelské aktivity obyvatelstva a nárůstu objemu vývozu, který je základem korejské ekonomiky. Jižní Korea

zvládla globální finanční krizi z roku 2008 relativně dobře a vykazovala nejrychlejší oživení mezi členy OECD.

Podobnou cestou vystoupila JK z poslední krize, způsobené koronavirovou pandemií. V prvním čtvrtletí roku 2021 se Jižní Korea stala jednou z prvních zemí OECD, kde se její ekonomika zotavila na úroveň před pandemií.

Z analýzy vývoje ukazatelů HDP v období od roku 2009 dodnes lze ovšem konstatovat, že ekonomika JK dosud neobnovila tempo růstu před krizí. Očekává se, že HDP JK poroste v roce 2021 o 3,8 %, a to díky silné vnější poptávce a zpevnění investičních výdajů (The Economist, 2021).

Silné stránky:

- Lídr v oblasti špičkové elektroniky
- Diverzifikovaná průmyslová základna
- Pokročilé možnosti výzkumu a vývoje díky vysokým soukromým a veřejným výdajům na výzkum a vývoj
- Vysoce kvalifikovaná pracovní síla díky efektivnímu systému vzdělávání
- Diverzifikované přímé zahraniční investice v Asii, růst investic v Asii
- Solidní bankovní sektor
- Vysoce kvalitní infrastruktura, zejména lodní a letecká nákladní doprava
- Silná mezinárodní finanční pozice (měnové rezervy a nízký zahraniční dluh)
- Vysoká úroveň disponibilního příjmu domácností

Slabé stránky

- Méně diverzifikovaná teritoriální struktura exportu (vysoká závislost na poptávce po jihokorejském zboží ze strany Číny a Spojených států)
- Konkurence ze strany Číny (ocel, stavba lodí, elektronika)
- Vysoká úroveň zadlužení domácností
- Stárnutí populace
- Vysoká nezaměstnanost mládeže
- Závislost na dovozu komodit
- Nadměrné zastoupení velkých průmyslových skupin (čebolů) v ekonomice
- Blízkost a napětí ve vztazích se Severní Koreji

- Rostoucí napětí s Japonskem
- Regulační rámce – často jsou omezující a neprůhledné
- Náklady na pracovní sílu jsou poměrně vysoké
- Unikátní průmyslové standardy

6 Závěr

Práce byla věnována analýze ekonomiky Jižní Koreje – země, která prošla bouřlivým vývojem v 20. století a velmi rychle se stála jednou z největších ekonomik světa. Úspěšná hospodářská politika a důraz na výrobu a export zboží s vysokou přidanou hodnotou jsou faktory, které pomáhají jihokorejské ekonomice růst. V době vypuknutí koronavirové krize se ekonomika Jižní Koreje poprvé za dlouhou dobu poklesla a její další růst byl ohrožen rostoucí nejistotou na zahraničních trzích. Vysoká závislost Jižní Koreje na exportu zvyšuje rizika plynoucí z této situace. Téma práce proto bylo velmi aktuální a přínosem práce bylo poskytnutí aktuálního přehledu ekonomické situace ve vybrané zemi, zhodnocení specifik fungování ekonomiky a z toho plynoucích rizik, diskuze o cestách vystoupení z krize.

Hlavní cílem práce bylo vymezit specifické rysy a zákonitosti fungování ekonomiky Jižní Koreje na makroúrovni. Tohoto cíle bylo dosaženo pomocí analýzy vybraných makroekonomických ukazatelů v období 2009-2019, resp. do roku 2020 a 2021 (pokud jsou data zveřejněna).

Dílním cílem práce bude identifikovat příčiny poklesu ekonomiky země v současné době a nastítnout vyhlídky její budoucího rozvoje. Z výsledků analýzy vyplývá, že příčiny poklesu ekonomiky spočívají v poklesu exportu komodit s vysokou přidanou hodnotou do největších partnerských zemí. Oživení světové ekonomiky a diverzifikace exportu může pomoci zemi vystoupit z krize. Kontrola inflace pomocí správné monetární politiky je další důležitý nástroj v tomto období. Současně se země musí zaměřit na přetrvávající problémy, které byly patrné ještě před koronavirovou krizí – zejména demografické problémy a s tím spojené problémy na trhu práce.

Provedené výpočty umožnily potvrdit hypotézu práce – mezi HDP Jižní Koreje a vývozem klíčových komodit do nejdůležitějších partnerských zemí existuje významná pozitivní závislost. Test byl proveden na příkladu dvou klíčových partnerů – Číny a USA, které se spolu podílí téměř na polovině jihokorejského exportu (25 % Čína a 13,6 % USA v roce 2019) a dvou skupin komodit – elektrické stroje a zařízení (tvoří 50,9 % celkového jihokorejského exportu do Číny a 37,3 % exportu do USA) a dopravní prostředky (které jsou významnou exportní položkou zejména pro USA – tvoří 31 % exportu JK do USA).

Koeficient korelace byl zejména vysoký v případě závislosti mezi HDP a vývozem elektrických strojů a zařízení do USA – činil 76 %. Velmi nízká hodnota P-testu (0,0065)

umožnila zamítnout nulovou hypotézu o absenci vztahu mezi proměnnými. Koeficient determinace činí 0,5795 a poukazuje na průměrnou spolehlivost modelu. Model byl použit pro tvorbu odhadu, jak se změní tempo růstu HDP Jižní Koreje, pokud se vývoz elektrických strojů a zařízení do USA změní (např. meziročně sníží o 10 % nebo 5 %, zvýší o 10 % nebo 5 %). Z výsledků vychází, že maximální předpokládané snížení exportu vybraných komodit do USA způsobí zpomalení tempa růstu HDP Jižní Koreje, které ovšem bude stále kladné (1,57 %). Naopak růst exportu těchto komodit do USA může zrychlit tempo růstu HDP země (za tohoto předpokladu bude činit 3,89 %).

Výsledky analýzy potvrzují domněnku, že Jižní Koreje je exportně orientovanou ekonomikou s málo diverzifikovaným exportem. Pro snížení rizik, plynoucích z vnějších trhů, je pro zemi doporučeno zaměřit na diverzifikaci komoditní a teritoriální struktury exportu.

Další problém, zjištěný v rámci analýzy, je stárnutí populace, což vytváří značný tlak na státní rozpočet, daňový systém a trh práce. Očekává se snížení populace Jižní Koreje o 25 % do roku 2067 a to, že téměř polovina obyvatel bude v důchodu (Kostat, 2019). Zavedení povinného systému důchodového pojištění v podnicích do roku 2023 je správný krok, který pomůže vytvořit rezervy pro výplatu důchodů.

Další správný postup ve vládní politice byl zjištěn při analýze vývoje inflace a úrokových sazeb. Vláda účinně využívá úrokové sazby jako nástroj ke kontrole inflace v zemi. Je to dobře vidět na příkladu úspěšné politiky snížení inflace v období 2011-2012 a 2018-2019. Růst inflace od poloviny roku 2021 může signalizovat potřebu přistoupit ke zvýšení úrokových sazeb v zemi. Po prvním navýšení úrokových sazeb v srpnu 2021 lze očekávat jejich další růst. Pomůže to zastavit rostoucí zadlužení domácností a snížit inflaci, která je ovlivněna také rostoucími cenami ropy a paliv, zemědělské produkty na světových trzích.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné dokumenty

- BANNIKOV, N., 2018. What is the "Magic Quadrilateral" of macroeconomics. *International Scientific Journal Synergy of sciences*. Pětrohrad, Rusko: Sidenko A., 23, ss. 517-524. ISSN 2500-0950.
- BURYAN, Šimon, SANKOT, Ondřej, MUSIYENKO, Svitlana, 2016. Phillipsova křivka. Příklad USA a Japonska. *Recenzovaný sborník příspěvků vědecké interdisciplinární mezinárodní vědecké konference doktorandů a odborných asistentů Quaere 2016 roč. VI*. Hrádec Králové: Magnanimitas, ss. 168-177. ISBN 978-80-87952-15-3.
- FRAMESWARI, Deby R., IKASARI, Novita & UMANTO, 2017. Financial Dependency and Macroeconomic Analysis of Banking and Insurance Companies in ASEAN-5 Countries. *Development and Society*. Seoul: Institute for Social Development and Policy Research, Seoul National University, 46(3), ss. 469-487. DOI: 10.21588/dns/2017.46.3.004
- GREKOV, I., 2009. Obosnovanije celej i struktury gosudarstvennoj makroekonomičeskoj politiki s pozicii ustojchivogo razvitija. *Strategija razvitija ekonomiki*. Moskva, Rusko: Finansy i kredit, 19(52), ss. 36-44. ISSN 2311-875X.
- HALTOM, R., LUBIK, T. A., MATTHES, C., & VERONA, F., 2019. Moving macroeconomic analysis beyond business cycles. *Federal Reserve Bank of Richmond: Economic Brief*. Richmond: Federal Reserve Bank of Richmond, 19(4), ss. 1-8. ISSN 2475-9546.
- HEO, Uk & ROEHRIG, Terence, 2014. *South Korea's Rise: Economic Development, Power, and Foreign Relations*. Cambridge: Cambridge University Press. 215 s. ISBN 978-1-107-69053-0.
- HOLMAN, Robert, 2005. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck. 539 s. ISBN 80-7179-380-9.
- HOLMAN, Robert, 2010. *Makroekonomie*. 2. vydání. Praha: Grada Publishing a.s. 424 s. ISBN 978-80-717-9861-3.
- HOLMAN, Robert, 2011. *Ekonomie*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck. 691 s. ISBN 978-80-7400-006-5.

- CHINILINA, K., 2013. K voprosu ob ispolzovanii teorii J. M. Kejnisa. *Sovremennyje tendencii v ekonomike i upravlenii: Novyj vzglyad*. Novosibirsk, Rusko: CRNS, 23, ss. 19-22. doi: 10.31483/a-40
- JUREČKA, Václav a kol., 2017. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing a.s. 368 s. ISBN 978-80-271-0251-8.
- KOTLÁN, Igor, 2002. Phillipsova křivka – mýtus nebo realita? *Ekonomická revue*. Ostrava: Ekonomická fakulta VŠB-TUO, V(2), ss. 39-49. ISSN 1212-3951.
- KRUGMAN, P., 1994. The Myth of Asia's Miracle. *Pop Internationalism*. New York: Council on Foreign Relations, 73(6), ss. 62-78. DOI: 10.2307/20046929
- KUNEŠOVÁ, Hana, 2006. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. dopln. a přepr. vydání. Praha: C. H. Beck. 319 s. ISBN 80-7179-455-4.
- MANSUROV, A., MIKHEEV, V., 1998. Financial and industrial groups in the economy of South Korea. *Far Eastern Studies*. Moskva: FGBU RAN, 4., ss. 39-53. ISSN 0131-2812.
- MAVROEIDIS, Sophocles, PLAGBORG-MØLLER, Mikkel, STOCK, James, 2014. Empirical evidence of inflation expectations in the new Keynesian Phillips curve. *Journal of Economic Literature*. American Economic Association, 52(1), ss. 124-188. doi: 10.1257/jel.52.1.124
- RADELET, Steven, SACHS, Jeffrey, LEE, Jong Wha, 2001. Determinants and Prospects of Economic Growth in Asia. *International Economic Journal*. Elsevier, 15(3), ss. 1-29. DOI: 10.1080/10168730100000041
- ROJÍČEK, Marek a kol., 2016. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing a.s. 544 s. ISBN 978-80-271-9474-2.
- SCHNEIDEWIND, Dieter K., 2016. *Economic Miracle Market South Korea*. Springer Science + Business Media Singapore. 278 s. ISBN 978-981-10-0615-9.
- SIGIDA, Yuliya, 2015. The transformation of the role of financial industrial groups (chaebol) in the economic and political life of South Korea from 1998 to 2013. *Tomsk State University Journal*. Tomsk: TGU, 397, ss. 167-173. DOI: 10.17223/15617793/397/25
- SOUKUP, Alexandr, 2009. *Mezinárodní ekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk. 283 s. ISBN 98-80-7380-197-7.
- SOUKUP, Jindřich a kol., 2018. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press. 536 s. ISBN 978-80-726-1549-0.

- SPĚVÁČEK, Vojtěch, ŽD'ÁREK, Václav a kol., 2016. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing a.s. 544 s. ISBN 978-80-247-5858-9.
- ŠTĚRBOVÁ, Ludmila a kol., 2013. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. Praha: Grada Publishing a.s. 368 s. ISBN 978-80-247-4694-4.
- VAJNŠTEJN, L., GULIS, I., 2018. *Psychologija upravljenja*. Minsk: Vyšejšaja škola. ISBN 978-06-2935-7.
- WILLIAMSON, Stephen D., 2018. *Macroeconomics*. 5. vydání. Moskva: Delo. 960 s. ISBN 5-7749-1279-7.

Elektronické zdroje

- BERTRAND, Trent J. a kol., 2020. International trade. *Encyclopedia Britannica*. [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.britannica.com/topic/international-trade>>.
- BUDÍKOVÁ, Marie, 2004. *Úvod do indexní analýzy*. [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<https://is.muni.cz/el/sci/jaro2004/M6130/kap2.pdf>>.
- CK LIVINGSTONE, S.R.O., 2021. Jižní Korea. *Livingstone*. [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.livingstone.cz/prakticke-informace/informace-o-destinacich-a-fotogalerie/jizni-korea>>.
- CZECHTRADE, 2021, 1. červenec. Korejská republika. *BusinessInfo.cz*. [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.businessinfo.cz/navody/korejska-republika-souhrnna-teritorialni-informace/2/>>.
- ČSÚ, 2021. Hrubý domácí produkt (HDP) – Metodika. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp->.
- ČSÚ, nedatováno. 5. Národní účty. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2020-11-29]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/10n1-05-_2005-narodni_ucty___metodika>.
- ČTK, 2011, 11. březen. Jižní Korea zvýšila hlavní sazbu, zápasí s inflací. *Hospodářské noviny*. [online]. [cit. 2020-11-29]. Dostupné z WWW: <<https://archiv.hn.cz/c1-51085230-jizni-korea-zvysila-hlavni-sazbu-zapasi-s-inflaci>>.
- DE GREGORIO, J., LEE, J. 2004. Growth and Adjustment in East Asia and Latin America. *Economía*. Washington: Brookings Institution Press, 5(1), ss. 69–134. Dostupné z WWW: <<https://www.jstor.org/stable/20065468>>.

DEPARTMENT GLOBAL COMMUNICATION AND CONTENTS DIVISION, nedatováno. The Beginnings of Korea's History (Prehistoric Times – Gojoseon). *Korea.net* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.korea.net/AboutKorea/History/The-Beginnings-of-the-Countrys-History>>.

DEPARTMENT GLOBAL COMMUNICATION AND CONTENTS DIVISION, nedatováno. Peace, A New Start; The 'Panmunjeom Declaration'. *Korea.net* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <https://www.korea.net/AboutKorea/Inter-Korean-Relations/Peace_A_New_Start_The_Panmunjeom_Declaration>.

EIU VIEWSWIRE, 2020. South Korea economy: Coronavirus raises recession worries in South Korea. *EIU ViewsWire* [online]. New York: The Economist Intelligence Unit N.A., Inc., 2020. [cit. 2020-12-18]. Dostupné z WWW: <<https://search.proquest.com/docview/2374895849?accountid=37662>>.

EUROSTAT, 2014. Glossary: Economic indicator. *Eurostat: Statistics explained* [online]. [cit. 2020-11-10]. Dostupné z WWW: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Economic_indicator>.

EUROSTAT, 2017. Glossary: National accounts (NA). *Eurostat: Statistics explained* [online]. [cit. 2020-11-10]. Dostupné z WWW: <[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:National_accounts_\(NA\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:National_accounts_(NA))>.

EVANS-PRITCHARD, Ambrose, 2009, 8. března. Thanks to the Bank it's a crisis; in the eurozone it's a total catastrophe. *The Telegraph* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <https://www.telegraph.co.uk/finance/comment/ambroseevans_pritchard/4958395/Thanks-to-the-Bank-its-a-crisis-in-the-eurozone-its-a-total-catastrophe.html>.

ILO, 2021. Indicator description: Unemployment rate. *ILOSTAT* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://ilostat ilo.org/resources/concepts-and-definitions/description-unemployment-rate/>>.

ILO, 2021. Statistics on unemployment and supplementary measures of labour underutilization. *ILOSTAT* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://ilostat ilo.org/topics/unemployment-and-labour-underutilization/>>.

- INVEST KOREA, 2019, 29. leden. S. Korea to provide more incentives to foreign firms. *Invest Korea: Investment News* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <https://www.investkorea.org/ik-en/bbs/i-465/detail.do?ntt_sn=479897>.
- JUN-KYU, Lee, 2010. Korea's Economic Stability and Resilience in Time of Crisis. *Korea's Economy 2010* [online]. Korea Economic Institute, Korea Institute for International Policy, 26, ss. 8-13 [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<http://keia.org/sites/default/files/publications/LeeJK.pdf>>.
- KONINA, Nataliya, 1999. Restrukturizovaniye deyatel'nosti finansovo-promyshlennyykh grupp Južnoj Korei v usloviyakh krizisa. *Mezhdunarodnyj zhurnal Problemy tvorii i praktik upravleniya* [online]. 3(99) [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <http://vasilievaa.narod.ru/6_3_99.htm>.
- KOREA.NET, 2008. Heavy and Chemical Industry Promotion in the 1970s. *Korea.net – gateway to Korea* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <https://web.archive.org/web/20080127145635/http://www.korea.net/korea/kor_local.asp?code=E0103>.
- KOSIS, 2020. *Statistical Database* [online]. Korean Statistical Information Service [cit. 2020-11-23]. Dostupné z WWW: <https://kosis.kr/eng/statisticsList/statisticsListIndex.do?menuId=M_01_01&vwcd=MT_ETITLE&parmTabId=M_01_01>.
- KOSTAT, 2019, 28. břez. Population Projections for Korea: 2017-2067. *Statistics Korea* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/8/8/index.board>>.
- KOSTAT, 2020. Purpose of Establishment. *History* [online]. [cit. 2020-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://kostat.go.kr/portal/eng/aboutUs/2/1/index.static>>.
- KURZY.CZ, 2021, 7. leden. čnBlog – Vývoj spotřebitelských a průmyslových cen v koronavirovém roce 2020. *Kurzy.cz* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.kurzy.cz/zpravy/573236-cnblog--vyvoj-spotrebitelskych-a-prumyslovych-cen-v-koronavirovem-roce-2020/>>.
- KURZY.CZ, 2021. KRW, jihokorejský won - převod měn na CZK, českou korunu. *Kurzy.cz* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.kurzy.cz/kurzy-men/prevodnik-men/KRW-CZK/>>.
- LEE, Chan, 2021, 2. září. South Korea. *Britannica* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.britannica.com/place/South-Korea>>.

- LEE, Jong-Wha, 2016. The Republic of Korea's Economic Growth and Catch-Up: Implications for the People's Republic of China. *ADB Working Paper 571* [online]. Tokyo: Asian Development Bank Institute [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.adb.org/publications/republic-korea-economic-growth-catch-up-implications-prc/>>.
- LEE, Jong-Wha, 2017. Twenty years after the financial crisis in the Republic of Korea. *ADB Working Paper Series 790* [online]. Asian Development Bank Institute. ss. 1-24. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.adb.org/sites/default/files/publication/378801/adbi-wp790.pdf>>.
- MMF, 2000. Podjem posle aziatskoho krizisa i rol' MVF. *International monetary Fund* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2000/rus/062300r.htm>>.
- NATIONAL MUSEUM OF KOREAN CONTEMPORARY HISTORY, 2021. *Educational Materials: Heavy and Chemical Industrialization of South Korea* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <https://www.much.go.kr/en/contents.do?fid=03&cid=03_8>.
- NEWSTEX FINANCE & ACCOUNTING, 2014. *Investopedia Stock Analysis: Macroeconomics* [online]. Chatham: Newstex. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z WWW: <<https://search.proquest.com/docview/1643255744/citation/7C55B1818CAB4C0EPQ/2?accountid=37662>>.
- OECD, 2021. South Korea. *OECD World*. [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://oec.world/en/profile/country/kor?subnationalTimeSelector=timeYear>>.
- OECD, 2021. Korea. *Better Life Index* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/korea/>>.
- OECD, 2021. *Social Expenditure Database (SOCX)*. [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.oecd.org/social/expenditure.htm>>.
- OECD. FDI flows. *OECD Data*. [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://data.oecd.org/fdi/fdi-flows.htm#indicator-chart>>.
- REDAKCE AKTUÁLNĚ.CZ, 2016, 8. listopadu. Jižní Kore. *Aktuálně.cz*. D[online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.aktualne.cz/wiki/geografie/staty-a-mesta/jizni-korea/r~502fa4faa68411e686630025900fea04/>>.

- REUTERS STAFF, 2014, 27. srpen. S.Korea to require companies to adopt retirement pensions. *Reuters* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.reuters.com/article/southkorea-pensions/s-korea-to-require-companies-to-adopt-retirement-%20pensions-idUSL3N0QX1S220140827>>.
- RIA, 2020, 16. červen. Istorija konflikta mezhdu KNDR i Južnoj Koreej. *RIA Novosti* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<https://ria.ru/20200616/1572992265.html>>.
- SANTANDER TRADE MARKETS, 2021. South Korea: foreign investment. *Santander Trade Markets* [online]. Export Entreprises, Banco Santander, S.A. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/south-korea/foreign-investment?url_de_la_page=%2Fen%2Fportal%2Festablish-overseas%2Fsouth-korea%2Fforeign-investment&&actualiser_id_banque=oui&id_banque=0&memoriser_choix=memoriser>.
- SPĚVÁČEK, V., 2015. *Soustava národního účetnictví jako informační a metodologický základ makroekonomické analýzy* [online]. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z WWW: <<http://rybacek.esports.cz/2c/SNU-Spevacek.pdf>>.
- STAFF, A., 2020. What is general equilibrium theory in macroeconomics? *Investopedia Stock Analysis* [online]. New York: Newstex. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z WWW: <<https://search.proquest.com/blogs,-podcasts,-websites/what-is-general-equilibrium-theory-macroeconomics/docview/2352535361/se-2?accountid=37662>>.
- STATISTA, 2021. Leading export countries worldwide in 2020. *Statista* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.statista.com/statistics/264623/leading-export-countries-worldwide/>>.
- STATISTA, 2021. Leading import countries worldwide in 2020. *Statista* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.statista.com/statistics/268184/leading-import-countries-worldwide/>>.
- THE ECONOMIST, 2021. *South Korea* [online]. © 2021 The Economist Intelligence Unit Limited. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<http://country.eiu.com/South%20Korea>>.

- TRADING ECONOMICS, 2021. South Korea Exports By Country. *Trading Economics* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://tradingeconomics.com/south-korea/exports-by-country>>.
- TRADING ECONOMICS, 2021. South Korea Inflation Rate. *Trading Economics* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://tradingeconomics.com/south-korea/inflation-cpi>>.
- TRADING ECONOMICS, 2021. South Korea Interest Rate. *Trading Economics* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://tradingeconomics.com/south-korea/interest-rate>>.
- UNCTAD, 2015, 24. červen. Global foreign direct investment fell by 16 per cent in 2014, United Nations Report says. *UNCTAD* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://unctad.org/press-material/global-foreign-direct-investment-fell-16-cent-2014-united-nations-report-says>>.
- UNCTAD, 2021. *World Investment Report 2021* [online]. New York: UNCTAD. 257 s. ISBN 978-0-210-05463-8. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <https://unctad.org/system/files/official-document/wir2021_en.pdf>.
- VYSTAVĚLOVÁ, Lenka, 2005. *Vztah mezi inflací a nezaměstnaností* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <https://is.muni.cz/el/econ/jaro2005/PEMAC2/um/Phillipsova_krivka-T.pdf>.
- WITS, 2021. Korea, Rep. 2019 Import Partner Share. *World Integrated Trade Solution* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/KOR/Year/2019/TradeFlow/Import/Partner/by-country>>.
- WITS, 2021. Trade stats: By country and region 1999. *World Integrated Trade Solution* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/KOR/Year/1999/TradeFlow/Export>>.
- WITS, 2021. Trade stats: By country and region 2009. *World Integrated Trade Solution* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW: <<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/KOR/Year/2009/TradeFlow/Export>>.
- WORLD BANK GROUP, 2020. *Doing Business 2020* [online]. Washington: International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. ISBN 978-1_4648-

1441-9. [cit. 2021-09-10]. Dostupné z WWW:
<<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/32436/9781464814402.pdf?sequence=24&isAllowed=y>>.

WORLD BANK, 2021. Country profile: Korea, Rep. *World Bank* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW:
<https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=KOR>.

WORLD BANK, 2021. Gross fomestic product 2020. *World Bank* [online]. [cit. 2021-09-01]. Dostupné z WWW:
<<https://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>>.

WORLD BANK, 2021. Metadata Glossary. *World Bank* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW:
<<https://databank.worldbank.org/metadataglossary/jobs/series/NE.EXP.GNFS.ZS>>.

WORLDOMETER, 2021. South Korea Population (live). *Worldometer* [online]. [cit. 2021-09-17]. Dostupné z WWW: <<https://www.worldometers.info/world-population/south-korea-population/>>.